

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZBA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZBAJA
V REDAKCIJSKI POVEZAN-
OSTI Z "BORBO"

OB DRŽAVNIŠKEM OBISKU IZ EGIPTA

VODITELJA HRABREGA NARODA

bomo sprejeli kot borca za mednarodno sodelovanje in mir

Beograd, 11. julija (Tanjug). Jutri popoldne bo prispel na državniški obisk predsednik prijateljske egiptovske republike Gamal Abdel Naser. Jugoslovanska javnost s posebnimi simpatijami pričakuje ta obisk. V Beogradu in v mestih, ki jih bodo predsednik egiptovske republike in ostali visoki gostje iz Egipta obiskali, že zaključujejo priprave na njihov svečan sprejem.

Predsednika Naserja bodo jutri sprejeli in mu želeli dobrodošlico naši voditelji s predsednikom republike Josipom Brozom Titom na čelu. Predsednik Naser se bo tri dni mudil v Beogra-

du, nato bo obiskal Bosno in Hercegovino, Hrvatsko in Slovenijo, od ondod pa potoval na Brione, kjer bo s predsednikom Titom nadaljeval politične razgovore. Tedaj se bosta oba dr-

žavnika sestala tudi s predsednikom indijske vlade Džavaharlalom Nehrujem.

V častnem spremstvu predsednika Naserja bodo med njegovim bivanjem pri nas jugoslovanski veleposlanik v Egiptu Josip Djerdja, generalni major Peter Klent in jugoslovanski ataše v Egiptu Asim Hodžić.

V beograjskih političnih krogih pripisujejo velik pomen obisku predsednika Naserja in sodijo, da bo ta obisk utrdil in razširil že doslej dobre in prijateljske stike med Jugoslavijo in Egiptom. Poseben pomen pripisujejo političnim razgovorom, ki jih bodo imeli predsednik republike Gamal Abdel Naser, predsednik indijske vlade Džavaharlal Nehru in predsednik republike Josip Broz Tito. Čeprav dnevni red razgovorov treh državnikov ni določen, je gotovo, da bodo na njih razen o zboljšanju sodelovanja in prijateljstva med Jugoslavijo in Egiptom ter Indijo podrobneje govorili o mednarodnih problemih in o načinu, kako bi čimveč prispevali k utrditvi mednarodnega zaupanja in miru na svetu.

V Beogradu s posebnim zadovoljstvom opozarjajo, da niti med Jugoslavijo in Egiptom, niti med Jugoslavijo in Indijo, niti med vsemi tremi deželami nasploh ni nobenih spornih problemov, ki bi jih bilo treba razčistiti in urediti, marveč bo nasprotno govora izključeno o stvarih, ki naj še bolj izboljšajo sedanje dobre odnose. Nedvomno bo ravno to dejstvo omogočilo,

da se bodo vodilni predstavniki treh dežel podrobneje ukvarjali z mednarodnimi problemi in opozorili na pota in načine, kako bi jih najbolje uredili.

Beograd je že okrašen z egiptovskimi in jugoslovanskimi zastavami, s cvetjem in slavoloki in pripravljen na sprejem prvega predsednika egiptovske republike, s katero je Jugoslavija navezala tako pristrčne in prijateljske odnose. Pričakujejo, da bodo Beograščani jutri množično pozdravili predsednika Naserja in predsednika Tita, državnika, ki se zavzemata za zboljšanje mednarodnega sodelovanja in odnosov med državami ter za mir na svetu.

Topel sprejem, ki ga bodo jugoslovanski narodi privedli predsedniku Naserju in drugim voditeljem egiptovske republike, bo tudi izraz globokih simpatij naših narodov do egiptovskega naroda, ki si je s svojo odločnostjo in borbenostjo izvojeval neodvisnost in svobodo.

Predsednik Naser ob obisku predsednika Tita v Egiptu

PREDSEDNIK TITO V MUZEJU NIKOLE TESLE

Dediščina našega genija

v korist vsemu človeštvu

Beograd, 11. jul. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo ter podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković in Svetozar Vukmanović se danes popoldne obiskali muzej Nikole Tesle in jubilejno radijsko razstavo, ki jo je ob proslavi stoletnice rojstva Nikole Tesle organizirala Zveza radioamaterjev Jugoslavije.

Predsednika Tita, njegovo soprogo ter podpredsednika Rankovića in Vukmanovića, ki so prišli v muzej Nikole Tesle okrog 17. ure, je sprejel in pozdravil direktor muzeja dr. Veljko Korać.

Predsednik Tito si je z zanimanjem ogledal muzej ter prisostvoval demonstriranju Teslinih eksperimentov na instrumentih, ki so bili večidel izdelani v naši državi. Zatem je vpisal v knjigo obiskovalcev svoje vtise: »Z obudovanjem genija — velikega sina našega ljudstva in s hvaležnostjo za bogato dediščino njegovega uma, ki jo je zapustil človeštvu — J. B. Tito.«

Visoki državniki so si zatem ogledali jubilejno radijsko razstavo, kjer sta jih dočakala in pozdravila predsednik Zveze radioamaterjev Slobodan Nakićenović in predsednik odbora za organizacijo razstave Svetislav Ribar. Predsednik republike in podpredsednika Ranković in Vukmanović so si ogledovali to razstavo približno pol ure. Pred odhodom je predsednik Tito izjavil, da razstava kaže, da je naša radijska tehnika v marsičem napredovala in da veliko ne zaostaja za bolj razvitimi deželami. S svoje strani je zaželel nadaljnje uspehe našim radioamaterjem, radijski industriji in radijski tehniki nasploh.

Popoldne je predsednik republike v Belem dvoru sprejel domače in tuje znanstvenike, ki sodelujejo na proslavi 100-letnice Nikole Tesle ter člane državnega odbora za proslavo. Predsednik je gostom zaželel dobrodošlico in se nato z njimi zadržal v daljšem in pristrčnem razgovoru.

IZJAVA PREDSEDNIKA TITA

Poglobitev sodelovanja

Beograd, 11. jul. (Tanjug). Ob bližnjem državniškem obisku predsednika egiptovske republike Gamala Abdela Naserja v Jugoslaviji je dal predsednik republike Josip Broz Tito na prošnjo glavnega urednika egiptovske časopisne »Agencije za novice s Srednjega vzhoda« g. Maurica Fahmyja izjavo za egiptovsko javnost:

Veseli me, da bo bližnji obisk predsednika egiptovske republike omogočil jugoslovanskim narodom, da bodo neposredno izrazili svoja prijateljska čustva do egiptovskega naroda in svojo toplo dobrodošlico ter simpatije do uglednega predstavnika tega naroda, predsednika Naserja.

Trdno sem prepričan, da bodo njegovo bivanje v naši deželi in razgovori, ki jih bomo imeli, ne samo potrdili naša prejšnja gledišča o odnosih med našima dvema deželama in o raznih mednarodnih vprašanjih, marveč prav tako omogočili tudi nadaljnje poglobljanje prijateljstva in vsestranskega sodelovanja med Egiptom in Jugoslavijo.

Neposredni stiki in medsebojni obiski vodilnih predstavnikov posameznih dežel postajajo v našem času čedalje bolj upravičen in koristen način krepitev razumevanja in zblizovanja med narodi, s tem pa tudi važen činitelj v uresničevanju velike težnje človeštva po utrditvi miru na svetu. Naši narodi zato pozdravljajo obisk predsednika Naserja ne le kot novo močno manifestacijo egiptovsko-jugoslovanskega prijateljstva, temveč tudi kot nov prispevek naših dveh dežel h krepitvi miru in sodelovanja na svetu sploh.

Obisk predsednika Naserja in sodasno bivanje predsednika indijske vlade Nehruja v naši deželi, nam bo tudi omogočilo izmenjavo misli o vprašanjih, ki se tičejo skupnih koristi naših treh dežel, ki so iskreno vdane politiki miru, sporazumevanja in aktivnega sodelovanja med narodi.

Se vedno živo pomnim topel sprejem, ki je bil meni in mojim sodelavcem prirejen v prijateljskem Egiptu, ter uporabljam to priložnost, da v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu sporočam pristrčne pozdrave in najboljše želje egiptovskemu narodu in njegovim voditeljem.

DRUGI DAN OBISKA DAGA HAMMARSKJÖLDA

V gosteh pri predsedniku Titu

Generalni sekretar OZN si je ogledal jedrski inštitut v Vinči in pregledal delo ustanov OZN v Beogradu

Beograd, 11. jul. (Tanjug). — Generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld in njegovi sodelavci so

O priliki svojega obiska v Beogradu je bil generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld tudi pri podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Edvardu Kardelju

si davi ogledal inštitut za jedrsko znanost »Boris Kidrič« v Vinči. Hammarskjöld, ki ga je spremljal načelnik oddelka za OZN v državnem tajnistvu za zunanje zadeve dr. Sergij Makledov, so sprejeli direktor Vojko Pavičić, član upravnega odbora in znanstveni sodelavci inštituta. Hammarskjöld si je ogledal veliki generator in nekatere laboratorij-

inštituta, zatem pa se je nekaj časa razgovorjal s predstavniki inštituta.

lu, na katerem so bili še podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, predsednik Zveze društev za OZN Vladimir Simić, državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica, načelnik protokola predsednika republike dr. Sloven Smodlak in načelnik oddelka v Sekretariatu za zunanje zadeve dr. Sergij Makledov. Na kosilu so bili tudi člani spremstva generalnega sekretarja OZN

Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je dopoldne obiskal Informacijski center OZN in Urad za tehnično pomoč OZN. G. Hammarskjöld in njegovi sodelavci so se v informacijskem centru pol ure razgovarjali z direktorjem g. Milanom Hofmanom in tajnikom Zveze društev za OZN Borkom Stošičem. Generalni sekretar OZN se je zlasti zanimal za delo in probleme te ustanove.

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je nocoj privedil na čast generalnega sekretarja Hammarskjölda svečan sprejem, ki je potekel v prijetnem in pristrčnem vzdušju.

Z zadnje seje Zveznega izvršnega sveta, na kateri je predsednik republike Tito poročal o svojih državniških potovanjih v Francijo, Sovjetsko zvezo in Romunijo.

Dobra znamenja za postopni sporazum o razorožitvi

Beograd, 11. julija. Nocoj se je generalni sekretar sestel z novinarji. Izjavil je: »Niso prazne besede, če rečem, da so bili razgovori z jugoslovanskimi voditelji zelo zadovoljivi. Med jugoslovanskimi predstavniki v OZN in generalnim sekretariatu je vedno obstajalo zelo dobro sodelovanje, ki je bilo potrjeno na razgovorih, ki sem jih imel tu.«

Na vprašanje, ali so zdaj dane stvarnejše možnosti za razorožitve,

je dejal: »Pripadam optimistični manjšini, ki ima prav.« Njegov optimizem sloni na več dejstvih in določen napredek glede medsebojnega razumevanja v vprašanju razorožitve je bil že dosežen. Po njegovem mnenju je tehten razlog za sporazum splošni politični pritisk svetovne javnosti kakor tudi gospodarski in finančni pritisk, ki ga je čutili v vseh deželah. Proces razorožitve (Nadaljevanje na 3. strani)

OLLENHAUER NAPOVEDUJE BOJ restavracijskim silam v Zahodni Nemčiji

München, 11. jul. (Tanjug). Predsednik zahodnonemške Socialnodemokratske stranke Ollenhauer je danes v svojem referatu na kongresu stranke izjavil, da sedanji položaj zahteva sodelovanje vseh sil v deželi, ki so za novo smer zahodno-

nemške politike. Pri tem je poudaril, da je vlada kanclerja Adenauerja pahnila Zvezno republiko v mednarodno izolacijo.

Socialni demokrati se bodo na volitvah borili, da bi postali vodilna politična sila dežele. Ollenhauer je dalje izjavil, da je vlada brez pridržkov sprejela ameriško politiko in dopustila, da se je v deželi povečal vpliv »restavracijskih sil, spričo česar je nujno potreben odločen preokret. Ollenhauer se je izrekel za normalizacijo stikov z ZSSR, za priznanje vzhodnoevropskih dežel in za gospodarsko sodelovanje s Kitajsko.

Izrekel je tudi doslej najugodnejšo uradno sodbo socialnih demokratov o spremembah v sovjetski politiki. Dejal je, da ne gre več za spremembo taktike in da novi dogodki pričajo, da se sovjetska vlada čuti dovolj močno, da bi uveljavila korenite spremembe in da popušča, ki je posledica sprememb v sovjetski politiki, večja upe; da bodo mednarodni spori poravnani.

Socialni demokrati odklanjajo neposredna pogajanja med bonnsko in pankovsko vlado, ker »združitve dežele ni moč do-

seči na ta način«. Po združitvi dežele bi se njegova stranka zavzela, da bi velike posesti in težka industrija, ki so jih v Vzhodni Nemčiji nacionalizirali, ostale javna last. Glede nemških meja je izjavil, da njegova stranka ne prizna meje na Odri in Nisi, pač pa se zavzema za meje iz leta 1937.

Socialni demokrati bodo po volitvah začeli boj za spremembo vojske politike vlade, in sicer s parlamentarnimi sredstvi. Politični opazovalci menijo, da so bila Ollenhauerjeva izvajanja premišljena, toda tudi odločna. Močno si je prizadeval, da ne bi dal povoda za nadaljnja nesoglasja med posameznimi skupinami na kongresu samem. Trudil se je tudi, da bi s široko politično platformo omogočil pridobitev novih glasov in olajšal stranki, da bi povečala svojo moč v parlamentu.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 12. julija

Ponoči in zjutraj precej oblačno s krajevnimi padavinami, pozneje izboljšanje. Najnižja nočna temperatura med 8 in 12, v Primorju okoli 16, najvišja dnevna pa do 26 stopinj C.

Kako izpopolniti trgovsko mrežo

Zanimiva analiza Trgovinske zbornice za okraj Ljubljana

O potrebi razširitve oziroma izpopolnitve naše trgovske mreže že dolgo razpravljajo. Da je marsikje premalo trgovin, oziroma da ponekod ni specializiranih trgovin, ni treba še posebej dokazovati. Seveda pa tudi ni lahko oceniti, kje so potrebne nove trgovine in kakšne, da bo zadovoljeno krajevnim potrebam prebivalcev, hkrati pa tudi načelu rentabilnosti poslovanja. Treba je upoštevati število in strukturo prebivalstva v določenem okolišju, njegovo kupno moč, gostoto naseljenosti in nova naselja, geografski položaj, navade potrošnikov in še marsikaj drugega.

PROMET NARASCA HITREJE KOT ŠTEVILO PRODAJALN

Da bo mogoče sestaviti dobro premišljen načrt za izpopolnitev trgovske mreže, je Trgovinska zbornica za okraj Ljubljana sestavila obsežno dokumentirano analizo sedanega stanja trgovine na drobno v okraju s predlogom za razširitev. Na podlagi te analize bo posebna komisija izdelala dokončni načrt za ustanovitev novih trgovin. Zdej, ko postaja preskrba s potrošnim

blagom normalna, moramo urediti tudi trgovsko mrežo tako, da bo ustrezala vsem potrebam. Seveda bi bilo zgrešeno, če bi vzeli za izhodišče predvojno število trgovin v primeri z številom prebivalcev. Taka primerjava ne bi bila realna. Pred vojno je bilo mnogo majhnih trgovin, ki so lahko obstajale le zaradi tega, ker so bili zaslužki v trgovini precej višji v primeri z maržami, ki so danes običajne v socialistični trgovini, kjer je za rentabilnost bolj odločil dosežen promet. Tudi v perspektivi takih majhnih trgovin ne bomo imeli. Za samo Ljubljano nam primerjava na primer pokaže, da je bilo pred vojno v mestu 1720 trgovskih enot, leta 1952 pa le še 676, medtem ko je v naslednjih letih njihovo število naraslo na 735. Za zadnja leta postopne normalizacije preskrbe pa je važna primerjava med gibanjem števila trgovin in celotnim prometom v trgovini na drobno, ki nam kaže, da se je število trgovin v Ljubljani povečalo le za 3 odstotke, medtem ko se je promet dvignil (če na temelju indeksa cen izločimo podražitev blaga) za eno četrtino. Pri presoji stanja trgovske

mreže v celotnem okraju je treba najprej upoštevati strukturo prebivalstva in gostoto naseljenosti. V okraju je sedem občin s pretežno kmetijskim prebivalstvom. Precejšnje so razlike tudi glede gostote naseljenosti in števila prebivalcev oziroma gospodinjstev, ki odpadejo na eno trgovino. Imamo občine, kjer odpade na eno trgovino tudi 15 km² površine (Dobrova, Loška dolina). V občini Ljubljana Center odpade na eno trgovino le 97 prebivalcev, v občini Dobrova in Črnuče pa okrog 600. Primerjava števila prebivalcev na eno trgovino živilske ali mesnane stroke nam pokaže, da imata občini Moste in Vič premalo trgovin z živili ter prodajaln kruha in mesa. Tudi primerjava povprečnega prometa na enega prodajalca in prometa na enega prebivalca nam pokaže, kje so s stališča rentabilnosti podane možnosti za razširitev trgovske mreže.

V analizi zavzema seveda posebno mesto občina Ljubljana-Center, na katero odpade kar 70 odstotkov celotnega prometa trgovine na drobno, ker so tu koncentrirane specializirane trgovine, v katerih kupujejo prebivalci iz daljne okolice. Kazalo bi vsaj deloma razbremeniti središče mesta.

Razen v občini Sentvid in Polje ni v nobeni drugi občini tako strnjena naselja, da bi se dal formirati večji oskrbovalni center. Pač pa bi kazalo pri novih stanovanjskih naseljih v Šiški in pri Savskem naselju organizirati oskrbovalna središča, da ne bodo trgovine tako razkrojene in gospodinjstva ne bodo izgubljale toliko časa za nabavo blaga v raznih trgovinah. V občini Šiška in Vič bi morali ustanoviti najmanj 7 trgovin z živili.

V podeželskih krajih bi kazalo razvijati trgovino mešanega tipa, v industrijskih krajih pa preiti na specializirane trgovine. V tej smeri je najdlje šla trgovina v Kamniku, kjer imajo že precej specializiranih trgovin, medtem ko še precej zaostajajo občine Domžale, Litija in Vrhnika.

RAZVOJU TRGOVINE S SADJEM IN ZELENJAVO POSEBNO POZORNOST!

Posebno pozornost je treba posvetiti razvoju trgovine s sadjem in zelenjavo. Tu smo še zelo zaostali. Kriv je temu tudi organizacijski sestav podjetij. Če bi imeli v Ljubljani namesto se-

danjih šest le tri taka podjetja, bi vsako lahko prevajalo blago do svojih prodajal s kamionom in ne bi bilo navezano izključno na dobave grosista. Če ta sedaj slučajno nima blaga, ga nima nobena prodajalna v Ljubljani.

Nujna je tudi modernizacija velike večine lokalov, ki so še taki, kakršni so bili pred desetletji. V tej zvezi je pozdraviti sklep občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad, da se od najemnin za poslovne lokale odvaja 56 odstotkov v poseben sklad za razširitev poslovnih prostorov.

POTREBNIH 105 NOVIH PRODAJALN

Po predlogu, ki je priključen analizi, bi bilo treba v okraju Ljubljana ustanoviti 105 novih trgovskih poslovalnic (85 v ljubljanskih in 20 v ostalih občinah), po strokah pa 20 poslovalnic s sadjem in zelenjavo, 13 mlekaric, 11 prodajaln kruha, 11 mesnic, 2 delikatesni prodajalni, 16 špecerijskih poslovalnic, 4 poslovalnice z mešanim blagom, 4 trafike ter 24 prodajaln ostalih strok.

OB PLENARNI SEJI REPUBLISKEGA ODBORA SINDIKATA SLOVENSКИH RUDARJEV IN METALURGOV

Rahlo naraščanje proizvodnosti in proizvodnje v rudnikih

V Celju bo danes plenarna seja Republiškega odbora sindikata rudarjev in metalurgov Slovenije, na kateri bodo predvidoma razpravljali zlasti o proizvodnosti, o kadrih, o delavskem upravljanju, o plačnem sistemu ter o higiensko-tehniški zaščiti v rudnikih in metalurških podjetjih. Po podatkih, ki jih je zbral republiški odbor tega sindikata, se je proizvodnja v slovenskih rudnikih rjavega premoga in lignita povečala lani za 85 % v primerjavi z letom 1939 (v glavnem z mehanizacijo), število zaposlenih pa za 81 %. V letu 1939 so v teh rudnikih nakopali 1.833.000 ton, lani pa 3.395.000 ton premoga. Jamska storitev je znašala leta 1939 1,53 tone, rudniška 0,89, lani pa jamska 1,75 ton, rudniška pa 1,07 ton dnevno na zaposlenega. Rudniška storitev znaša v rudniku Trbovlje-Hrastnik 1,07 tone dnevno na zaposlenega, v Zagor-

ju 1,066, v Senovem 1,001, v Kočevju 0,650, v Velenju 2,425 itd. V prvih mesecih letošnjega leta so v rudnikih nakopali za 5 % več premoga kakor lani, število zaposlenih pa se je povečalo za 1,5 %. Tako proizvodnja kakor tudi število zaposlenih je v glavnem naraslo v velenjskem rudniku. Podatki torej kažejo postopno naraščanje proizvodnje in proizvodnosti.

V rudarstvu pa hudo primanjkuje kvalificiranih in navadnih delavcev. Po podatkih, s katerimi razpolaga republiški odbor tega sindikata, bodo rudniki v desetih letih potrebovali 122 inženirjev, 265 tehnikov, 1064 visokokvalificiranih delavcev, 3602 kvalificirani delavca ter 3833 polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev. Te težave skušajo podjetja deloma premostiti s štipendiranjem ljudi.

Rudniki imajo dokajšnje težave z nabavljanjem jamskega lesa, ki ga imajo le za sproti. Cena tega lesa je porasla od 4000 na 7500 din za kubični meter.

Zanimivo je, da opravljajo letos v rudnikih nekaj manj nadur kakor lani, po učinku pa dela več ljudi; od vseh opravljenih učinkovitih delovnih ur je bilo v prvem četrtletju lani opravljenih po učinku 38,5 %, letos pa 39,1 % ur.

V podjetjih črne metalurgije (Jesenice, Ravne, Store) pa je bila v prvih štirih mesecih letošnjega leta proizvodnja za 5 % manjša kot lani, medtem ko se je število zaposlenih povečalo za 1,6 %. Razlogi so subjektivne pa tudi objektivne narave (pomanjkanje električne energije, surovin menjava sortimana).

Zanimivi so podatki, ki jih je zbral republiški odbor o proizvodnosti v nekaterih naših in inozemskih metalurških podjetjih. V Jugoslaviji porabimo za proizvodnjo ene tone surovega jekla 78 ur, v Nemčiji 38 ur, v ZDA 13,6 ur. V Nemčiji proizvajajo 80 ton sivega SM jekla mesečno na posameznega delavca, v Zenici 31 ton, na Jesenicah 37, v Sisku 11,9, v Smederevu 14,7, v Račinah 14,3 in v Stora 14,7 ton. Proizvodnost

v naših metalurških podjetjih sicer napreduje, vendar je še daleč izpod evropskega povprečja.

Tudi v črni metalurgiji zmanjšuje število nadur, po normah oziroma v skladu pa dela več ljudi kakor lani. V prvih štirih mesecih lanskega leta so opravili v teh podjetjih po učinku 48 %, letos pa 52 % učinkovitih ur.

V barvni metalurgiji pa je bila proizvodnja v prvih štirih mesecih letošnjega leta za 3,4 % manjša, medtem ko se je število delavcev povečalo za okrog 4 %. Razlog je tudi tu iskati razen v subjektivnih pomanjkljivostih v pomanjkanju električne energije in premoga, preusmerjanju proizvodov, v mežičkem in idrijskem rudniku pa je padec proizvodnje revnejši sloj rudnin.

Današnji plenum bo razpravljal tudi o pomanjkljivostih subjektivne narave v posameznih podjetjih. Tako bi po nekaterih podatkih v jeseniški Železarni lahko z boljšo organizacijo dela in ureditvijo notranjega transporta povečali proizvodnjo za okrog 10 %, z manjšimi racionalizacijami pa za 5 %. V nekaterih podjetjih imajo še preveč zaposlenih ljudi. Pri uresničevanju plačnega sistema je ponekod čutili še vedno uravnolovske težnje oziroma delitev plač po socialnih merilih, kar se je ponekod preneslo tudi na premije. Poseben problem so bolezenski izostanki, katerih odstotek je v raznih podjetjih sila različen. V zagorskem rudniku so imeli v zadnjih šestih mesecih 7,47 % bolovanj, v rudniku Trbovlje-Hrastnik 7,92 %, v krmeljskem rudniku 6,61, v velenjskem rudniku 8,09 %, v Zabukovci 5,34 %, v Laškem 6,40 %, v jeseniški Železarni 4,38 %, v železarni Ravne 6,77, v IMPOL Slovenska Bistrica 4,42 %, v Kemični tovarni Ljubljana-Moste 4,84 % itd. Ti podatki kažejo, da imajo v nekaterih podjetjih, kjer so delovni pogoji težji, celo manjši odstotek bolniških izostankov kakor v nekaterih drugih podjetjih, kjer imajo lažje delovne pogoje, pa so niso dovolj zavzeli za higiensko-tehniško zaščito ljudi.

Mednarodno posvetovanje SOCIALNIH SLUŽB

Letošnja konferenca posvečena problemu industrializacije in socialnega dela ter vplivu industrializacije na družino in skupnost

Beograd, 11. julija (Tanjug). V Münchenu bo od 1. do 10. avgusta mednarodno posvetovanje socialističnih služb, na katerem bo sodelovalo nad 2500 strokovnjakov iz 40 dežel. Mednarodne sestanke o problemih socialistične zaščite prirejajo vsako drugo leto v drugi deželi in z novo temo. Letošnja konferenca je posvečena problemu industrializacije in socialnega dela ter vplivu industrializacije na družino in skupnost.

Münchensko posvetovanje bo potekalo na plenarnih sejah, v komisijah in odborih. Jugoslovanska delegacija, v kateri bo enajst predstavnikov državnih in samostojnih socialnih služb ter družbenih organizacij, bo sodelovala v delu štirih komisij in na plenarnih sejah. Eno izmed sku-

pin, ki bo obravnavala problem mladine v industrijskem okolju, prosti čas in kulturno izobraževanje, bo vodil naš predstavnik. Našo nacionalno komisijo vodi zvezna ljudska poslanka Olga Vrabičeva. Mednarodna konferenca za socialno delo, ki prireja ta posvetovanja, je stalna ustanova, v kateri so vključene nacionalne organizacije, ki se ukvarjajo z vsemi oblikami socialne dejavnosti. Mednarodna konferenca neposredno sodeluje s specializiranimi agencijami OZN in Svetovno zdravstveno organizacijo. V vseh deželah, ki so vključene v te mednarodne organizacije, delujejo nacionalni odbori za socialno delo. Jugoslavija je članica mednarodne konference za socialno delo od lani.

Posvetovanje ekonomistov zaključeno

Marxova analiza gospodarskega razvoja — podlaga za sestavo perspektivnega načrta razvoja jugoslovanskega gospodarstva

Beograd, 11. jul. (Tanjug). — Posvetovanje o metodologiji planiranja v zvezi s sestavo perspektivnega načrta razvoja jugoslovanskega gospodarstva je zaključeno. Namen posvetovanja je bil,

slišati mnenja uglednih jugoslovanskih ekonomistov o možnosti in načinu uporabe Marxove analize gospodarskega razvoja, kakor tudi presoja uresničenja te Marxove metode.

Razprava je pokazala, da mora biti podlaga edinole Marxova metoda, ki jo je treba prilagoditi proizvodnim pogojem in ekonomsko političnim ciljem Jugoslavije kot socialistične države. Raziskovanja so pokazala, da drugih tujih metod ni moč uporabiti v celoti. To pa ne pomeni, da pri nadaljnjem razvoju Jugoslavije ni treba deloma uporabiti rezultatov, ki jih je v tem oziru dosegla bodisi v zahodnih bodisi v vzhodnih deželah.

Pri nadaljnjem sestavljanju perspektivnih planov jugoslovanskega gospodarstva bo Zvezni zavod za jugoslovansko planiranje upošteval pripombe, ki so jih izrekli na tem posvetovanju.

DNEVNA KRONIKA

Franc Leskošek obiskal podpredsednika Čolakovića

Včeraj dopoldne je član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek obiskal v ljubljanskem sanatoriju »Emona« podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Rodoljuba Čolakovića, ki je bil pred dvema dnevnoma operiran. Franc Leskošek je sporočil podpredsedniku Čolakoviću pozdrave in želje članov Zveznega izvršnega sveta, da bi kmalu okreval. Podpredsednik Čolaković se po operaciji dobro počuti.

Odlikovani francoski borci

Včeraj so na potovanju po Jugoslaviji prispeli člani organizacije »Polius d'Orient« v Postojno in si z velikim zanimanjem ogledali podzemeljsko jamo. Nato jih je sprejel član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek in v imenu predsednika Tita podelil 122 bivšim socialističnim borcem iz Francije odlikovanja za vojne zasluge.

Iz Postojne so francoski gostje odpotovali v Opatijo, jutri zjutraj pa se bodo prek Sežane vrnili v domovino.

Oddaja o Tesli na avstrijski televiziji

Proslavi stoletnice rojstva Nikole Tesle je avstrijska televizija predinočnim posvetila pol ure svoje oddaje, ki traja skupno okrog dve uri. Ing. Josef Stiegler, ki je v Beogradu posnel film o Nikoli Tesli in njegovemu delu, je na zelo poljuden in zanimiv način prikazal velikanski pomen Teslovih izumov in zasluge tega jugoslovanskega znanstvenika za razvoj elektrotehnike.

Prihod veleposlanika Djerdje

Jugoslovanski veleposlanik v Egiptu Josip Djerđa je predinočnim prispel iz Kaira v Beograd. V Jugoslaviji se bo mudil za časa obiska predsednika egiptovske republike Gamala Abdela Naserja.

Raziskovalci podzemeljskih jam rešeni

Skocjanske jame, 11. julija. Sedem italijanskih znanstvenikov-raziskovalcev podzemeljskih jam, ki so se predvčerajšnjim napotili v manj znane predele Skocjanske jame in so zaradi narasle reke Timave, ki teče skozi Skocjanske jame, ostali 18 ur v temi, mrazu, brez hrane in brez velike upanja na rešitev, je reševalna odprava 12 jamarjev včeraj rešila.

NEURJE V TRBOVLJAH povzročilo ogromno škodo

V trenutku narasla voda je porušila ceste in mostove, poplavlila vrtove in vdrla v več kot 40 stanovanjskih hiš. Doslej so ocenili škodo že na več kot 50 milijonov

Trbovlje, 11. julija. Nenadno neurje, ki se je včeraj popoldne zgrnilo nad Trbovljami, je povzročilo tako ogromno škodo, da je doslej v celoti sploh niso mogli oceniti. Po pobočjih Knezdola, Podmeje in Lenarta, kjer je bilo središče neurnega naliva, so vsevpred začele drveti v dolino silne množine vode. Ze na teh pobočjih je voda ponekod do gola odnesla vso rodovitno prst, razdrila pota in ceste ter pokončala kmetom več kot dve tretjini posevkov, koruze in krompirja. Tod je voda ceste in pota tako razdejala, da je promet za zdaj sploh nemogoč.

V Zgornjih Trbovljah je razdijana Trboveljščica na mnogih mestih porušila vse zaporne

naprave, se razlila po cesti in vdrla zlasti v skladišče komunalnega podjetja »Metalija« ter uničila precej goriva in maziva. Ob republiški cesti je izpodjedla betonski oporni zid, tako da je za sedaj mogoče samo še zasilni promet s Savinjsko dolino. S ceste je divja voda pobrala ves napsipni material in ponekod ceste izlivala do kraja. Na več mestih si je voda izjedla novo strugo, tako da bo treba zdaj precej truda, da bodo vodo spet naravnali v staro strugo. Z vrtove in njivice, ki jih imajo delavci in rudarji okoli hiš, je hrumska voda pobrala več tisoč kubičnih metrov.

V Zgornjih Trbovljah je razdijana Trboveljščica na mnogih mestih porušila vse zaporne

nad 200 m ceste, podrla most in odnesla celo pilote.

Na križišču ob novem poslopju komunalnih podjetij je voda odnesla na jezcu zapornice ter tako izpodkopala betonski most, da ga bo treba verjetno do kraja porušiti, ker je v tem stanju nevaren za vsakršen promet. Okoli sedeža okrajnega ljudskega odbora ter v koloniji »Dom in vrta« je v trenutku nastalo pravcato jezero. Tu je voda vse preplavila, vdrla v spodnje prostore vseh treh okrajnih stanovanjskih blokov, odnesla jez in podrla most ter obreže tako razlila, da ga bo treba zavarovati z betonsko škarpno. V Kešetovih koloniji je najprej voda razdrila bregove, se razlila in vdrla v več kot 30 stanovanjskih hiš ter v spodnje prostore nanosila blata in umazanije, da bo treba vso to nesnago takoj odstraniti zaradi nevarnosti epidemične okužbe.

Zelo neprijetna posledica neurja pa je tudi v tem, ker je umazana voda vdrla v vodovodna zajetja v Knezdolu ter onesnažila vse naprave. Zaradi tega so morali dotok vode iz teh zajetij takoj zapreti, dokler naprav ne očistijo in razkužijo. Ob tem neurju so bili zelo prizadeti tudi trboveljski ribiči, ker je hudourna voda z blatom zadušila vse postvrjili zarod in tako povzročila tudi tu nad milijon škodo. Komisija je že doslej škodo ocenila na več kot 50 milijonov dinarjev. Za popravilo porušeni objektov bo potrebnih najmanj 40 milijonov, pri čemer pa sploh ni upoštevana škoda, ki jo je neurje povzročilo po hišah, na posevkih in vrtovih. Komunalna uprava občine je zaradi pičilih sredstev ob tej katastrofi v nenavadno težavnem položaju ter upravičeno pričakuje pomoč republiške vodne uprave. Razen tega pa se občina tudi nada, da ji bo Izvršni svet LRS pomagal z izrednimi sredstvi. (3)

Včeraj opoldne je bil na OLO v Ljubljani sprejem zastopnikov italijanskih novinarjev, ki bodo ostali kot gostje Zveze novinarjev Jugoslavije v naši državi 14 dni. Potem ko so si novinarji v spremstvu našega tiskovnega atašeya v Rimu Luke Coldika ogledali Litostroj, in prisostvovali seji upravnega odbora tovarne, sta jih v Kresljah sprejela podpredsednik OLO ing. Ivo Klemenčič in tajnik dr. Damjanko Dolenc. V enournem razgovoru so se italijanski novinarji zanimali za komunalni sistem, za delo okrajne skupščine in še posebno za delovanje okrajnega zbora proizvajalcev.

Sovjetski veleposlanik v Jugoslaviji N. P. Firjubin predaja predsedniku republike Titu letalo, ki mu ga je podarila sovjetska vlada med bivanjem v ZSSR

NA PRAGU OBISKA PREDSEDNIKA NASERJA

Egipt na novi etapi svojega družbenega in političnega razvoja

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Kairo, julija. Po referendumu o ustavi in izvolitvi predsednika republike, ki sta bila dejansko prvi veliki plebisciti, na katerem so privratarji vprašali ljudstvo te dežele za mnenje, je Egipt po sodbi svojega novega predsednika na razpotju svoje zgodovine, ko terja dežela vse sile silnehernega posameznika, kajti mi izgrajujemo močno nacijo, v kateri bo vsak posameznik užival svobodo in enakost.

Gotovo se je treba strinjati s sodbo o preokretu, ki so ga povzročili zadnji dogodki v najnovejši zgodovini Egipta. Če namreč pregledamo poslednje obdobje razvoja te dežele, lahko rečemo, da je postal Egipt šele nedavno popolnoma suveren.

Sodobni republikanski Egipt ima v glavnem urejen notranji politični položaj in trden režim, ki uživa zaupanje najširših ljudskih množic. Vlada pa se zaveda, da ni moč obstati pri doseženih uspehih in je zato napovedala nadaljnji vztrajni boj za dokončno odstranitev še preostalega vpliva »monopolov in kapitala« v vlado in izločitev tujih agentur.

Glasniki tako imenovane »čiste zahodne demokracije« so običajnim napadom na sedanji režim v Egiptu dodali nove, v katerih vajoško gibanje dolže, da je bilo neiskreno in da je izpodkopalo demokratske ustanove v Egiptu.

V petek, 22. junija, so v nekdanjem kraljevskem dvorcu ob Nilu v Gizi pozno v noč gorele luči. V tem poslopu je v minulih treh letih Revolucionarni svet vajoško gibanja, ki je predstavljal suvereno oblast dežele, sprejel svoje najvažnejše sklepe. Tu je zasedalo tudi revolucionarno sodišče, ki je razlastilo posvetva članov bivše kraljevske družine, razkrinkalo življe politike in obsodilo na smrt teroriste iz vrst Muslimanskih bratov. To noč je bil poslednji sestanek tega organa. Naserjevih najbližjih sodelavcev, častnikov, s katerimi je pripravil in izvedel vojski upor.

Ko so izročili deželo bodočemu parlamentu, predsedniku republike in ustavi so smatrali člani Revolucionarnega sveta za potrebno, da s posebnimi odloki za-

gotove poglavitve pridobitve revolucije v prihodnjih desetih letih. Najvažnejši med njimi je vsekakor odlok, da so v tem obdobju mogoči upravni kazenski ukrepi proti vsem tistim, ki so bili že obsodeni od Revolucionarnega sveta, revolucionarnega sodišča ali drugih vojaških sodišč, da bi »zaščitili« revolucijo in deželo pred tistimi, ki bi se jim postavili po robu v prihodnjem obdobju. Ravno te ukrepe, ki pomenijo čisto notranjo zadevo Egipta in ki so posledica potreb njegove domače politike, so mnogi tuji opazovalci izkoristili za nove napade na vlado, tokrat v imenu obrambe načel čiste demokracije!

Vojaško gibanje Egipta se zaveda, da mora biti po vlogi »avantgarde«, ki jo je, kot je dejal Naser, odigrala vojska, nadaljnji razvoj oprt na sodelovanje najširših ljudskih množic v upravljanju ali vsaj v vplivu na oblast. S prenehanjem prehodnega obdobja in umikom vojske v vojašnice, kar dejansko pomeni, da bodo vsi častniki v Naserjem na čelu prevzeli civilne posele, so napovedali »sveti pohod«, ki čaka vso deželo v zvezi z izgradnjo družbe, v kateri bosta vladali socialna pravičnost in enakost.

Naser in njegovi tovariši se zavedajo, da morata biti njihova vlada in oblast tudi v prihodnje revolucionarna. To je jasno rečeno tudi v ustavi. Značaj bodo-

čega režima pa tudi parlamenta, ki bo štel 350 ljudi, ne bo takšen, da bi lahko vsakdo, komur bi to prišlo na misel, izvedel politično akcijo v svojo korist ali v korist koga drugega. Ta politika bo, kot vse kaže, uravnana z interesi srednjih slojev, ki bodo v glavnem zastopani v parlamentu in katere vlada zdaj vztrajno poziva, naj upoštevajo interese najširših množic mestnega in vaškega prebivalstva.

Sedanja preokretnica pomeni tudi zaključek poglavja, v katerem so dolgo vrsto let tuje države prek svojih agentur, često pa tudi same nemoteno rovarile v deželi in uravnale njeno usodo. Zaključeno je obdobje, v katerem so tuji veleposlaniki imenovali in strmoglavljali monarhe in vlade, v katerem je bil Arabec hlapec v lastni deželi.

»Največji in najsvobodnejši Arabec — Naser«, tako ga imenujejo v Libanonu, Siriji, Jordaniji in drugih arabskih deželah, je izbojeval popolno neodvisnost in svobodo svoje dežele ter tako začel pisati novo stran zgodovine ne samo Egipta, marveč vsega arabskega sveta.

Zdravko Pečar

ZASEDANJE VRHOVNEGA SOVJETA ZSSR

POBUDA ZA RAZOROŽITVENO POSLANICO Vrhovnega sovjeta vsem parlamentom na svetu

Nikolaj Bulganin o mednarodnem položaju in o novi ureditvi pokojnin v SZ

Moskva, 11. jul. (TASS). Danes dopoldne se je v Kremlju začelo zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR. Na dopoldanski seji je zvezni sovjet soglasno sprejel dnevni red, ki obsega načrt zakona o državnih pokojninah, prošnjo Vrhovnega sovjeta Karelo-finske SSR, naj spremeni njeno ime v Karelsko avtonomno SSR in jo vključijo v Rusko federacijo, poslanico Vrhovnega sovjeta ZSSR, naslovljeno na

parlamentu drugih dežel v zvezi z vprašanjem razorožitve, izjavo Vrhovnega sovjeta ZSSR v zvezi s poslanico japonskega parlamenta o prepovedi atomskega orožja in opustitvi poskusov z njim ter potrditve ukazov Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR. Ob eni popoldne se je začelo tudi zasedanje Sovjeta narodov, ob štirih pa je bila skupna seja obeh domov Vrhovnega sovjeta.

Zunanjepolitična odbora Vrhovnega sovjeta ZSSR sta medtem že pred dnevi na skupnih sejah obravnavala osnutek poslanice Vrhovnega sovjeta parlamentom vseh dežel v zvezi z razorožitvijo. Poslanico je predlagala skupina poslancev.

Na popoldanski seji obeh domov Vrhovnega sovjeta je poročal predsednik vlade Bulganin o novem zakonskem osnutku o pokojninah in invalidninah. Pred polnimi diplomatskimi in novinarskimi tribunami in v navzočnosti 1300 delegatov obeh domov je Bulganin očrtal uspehe, dosežene v zadnjem času v kmetijstvu in industriji in ugotovil, da omogočajo revizijo dosedanjega zakona o pokojninah in invalidninah.

Govoril je tudi o mednarodno-političnem položaju in poudaril, da je prišlo do določenega popuščenja mednarodne napetosti in da so v Aziji in Evropi začeli obravnavati nekatera odprta vprašanja. Opozoril je na pomen medsebojnih obiskov in stikov ter pripomnil, da so doseženi uspehi trdna podlaga za utrditev miru in varnosti na svetu. Nadalje je dejal, da bo ZSSR tudi v prihodnje delala za sporazume z drugimi deželami v duhu mirne koeks-

Pozitivna stališča

do resolucije o začetnem razorožitvenem sporazumu

New York, 11. jul. (Tanjug). — Včerajšnji seji razorožitvene komisije sta vzbudili veliko pozornost v OZN in ju po splošni sodbi smatrajo za naj »žnejši« seji od začetka zasedanja komisije. Diplomatski opazovalci opozarjajo zlasti na govor francoskega delegata Julesa Mocha, ki je pomenil po sodbi številnih delegacij zelo konstruktivno prizadevanje, da bi dosegli sporazum med Vzhodom in Zahodom. Posebej pa opozarjajo na resolucijo, ki jo je predložila jugoslovanska delegacija in na napore nekaterih delegacij, da bi z amandmaji napravili zahodno resolucijo sprejemljivejšo za ostale člane komisije. Na včerajšnjih sejah so vsi govorniki tako ali drugače opozorili na stvarne nazore Jugoslavije o problemu razorožitve, pri čemer so navajali ustrezne misli iz govora, ki ga je imel v komisiji prejšnji teden jugoslovanski delegat dr. Brilej.

Britanski delegat Nutting se popolnoma strinja z veleposlanikom Brilejem, da obstoje »ne samo potrebe, temveč tudi možnosti« za prve začetne sporazume na področju razorožitve. Opozoril je zlasti na Brilejeve besede, da bi bilo treba že v prvi sporazum o razorožitvi vključiti tudi omejitve poskusov z jedrskim orožjem. V tem smislu je stavil dopolnilni predlog k osnutku zahodne resolucije.

Osnovne teze Brilejevega »zelo tehtnega govora«, kot je rekel Nutting, so v kratki in po splošni sodbi koncizni resoluciji jugoslovanske delegacije, ki se zavzema za doseg prvih začetnih sporazumov na področju razorožitve, in sicer predvsem za zmanjšanje konvencionalne oborožitve in oboroženih sil, drugič, za prenehanje poskusnih eksplozij jedrskega orožja in tretjič, za zmanjšanje izdatkov za oboroževanje.

Francoski delegat Moch, avstralski predstavnik Walker in ostali so opozorili tudi na realizem jugoslovanske delegacije v zvezi z vprašanjem kontrole, ki je doslej morda najbolj zaviralo dosega sporazuma o razorožitvi. Jules Moch je dejal, da »predlaga jugoslovanski kolega dr. Brilej odlaganje teh težav. V sedanjem trenutku se zavzema za ustanovitev takšnega kontrolnega organa, ki bi bil nujno potreben za nadzorovanje prvih začetnih uspehov v razorožitvi.« Francoski delegat je rekel, da bi bilo treba ubrati to pot.

Včerajšnji govor Julesa Mocha je vzbudil splošno zanimanje. Opaziti je bilo zlasti, da sta delegata ZDA in Velike Britanije na eni in delegat ZSSR na drugi strani skušali zvaliti krivdo izključno na drugo stran, Jules Moch pa je izjavil, da »smo vsi krivi«. Zlasti zanimivo je bilo Mochovo izvajanje o kontroli razoroževanja in o Eisenhowerjevem načrtu o letalski inspekciji. Francoski diplomat je optimal tako tistim, ki mislijo, da je ta načrt »izvrsten del splošnega razorožitvenega načrta«, kakor tistim, ki ga označujejo kot »izboljšano in zakonitno obliko vohunstva«. Moch je dejal, da Eisenhowerjev načrt ni niti dober niti slab, čeprav sprva ni verjel, da bi njegovo uresnitve utegnili roditi pozitivne sadove. Presumeritev od klasične na jedrsko oborožitev je napravila Eisenhowerjev načrt neprikladen. Ta izjava je povzročila precejšnje nezadovoljstvo ameriške delegacije in njen šef Lodge je skušal pripravič svojega »francoskega prijatelja«, da vsebuje Eisenhowerjev načrt »samo najbolj poštene namene.«

Letos bodo izdali za pokojnino 25,1 milijarde rubljev, medtem ko so doslej izdali letno po 12,6 milijarde.

OB VOLITVAH ŽUPANA IN OBČINSKEGA ODBORA V TRSTU

Nesoglasje med strankami

Prihodnji torek bodo volitve ponovili

Trst, 11. julija. — Vsa dejavnost tržaških političnih strank je bila po volitvah usmerjena na vprašanje izvolitve novega tržaškega župana in občinskega odbora, ki bo upravljal občino nadaljnja 4 leta. Kot v vseh večjih italijanskih mestih, predstavlja vprašanje župana in odbora tudi v Trstu zapleten primer, ker Krščanska demokracija ne more sama sestaviti svojega večinskega odbora.

Zaradi takega položaja je razumljivo, da je vsa tržaška javnost z največjim zanimanjem spremljala razpravo in izjave vodstev posameznih političnih strank, ki so jim njihovi predstavniki ponavljali sinoči na prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta. Predstavniki Krščanske demokracije, ki je v občinskem svetu zastopana z 20 od 60 svetovalcev, je v svoji izjavi pred volitvami župana poudaril, da je njegova stranka zama skušala doseči sporazum za sestavo štirstrankskega občinskega odbora, ki je upravljal občino v preteklih sedmih letih, in da bo zaradi tega ostala zvesta svojim načelom, da se ne bo usmerila ne na desno in ne na levo, če pa bi bili njihov kandidati (sedanji župan Bartoli) kljub temu izvoljeni z glasovi desnice (levica je itak proti Bartoliju), bo takoj po izvolitvi podal ostavko.

Zakaj ni prišlo do sporazuma med bivšo štirstranksko koalicio je znano: socialni demokrati nečejo več sodelovati z liberalci, republikanci pa sploh odpovedujejo sodelovanje in bodo občinsko upravo podprli le od primera do primera. Socialni demokrati so za usmeritev občinske uprave na levo, za napreden in socialni program, ki naj bi užival podporo levice, čemur seveda demokratijski nasprotujejo. Po drugi strani pa so krščanski demokratizem ponudili svojo pomoč in sodelovanje neofašisti in monarhisti, a je bilo tudi odklonjeno.

Stališča ostalih strank so znana. Vse levčarske stranke so proti Bartoliju in bodo podprle tak občinski odbor, ki bo imel izrazito socialističen program in ki ne bo diskriminacijsko postal proti opoziciji.

To je prišlo do izraza tudi pri volitvah župana. Sinoči so v občinskem svetu volili trikrat pri čemer bi moral izvoljeni kandidat doseči absolutno večino glasov, to je 31 od 60. Vendar pri treh glasovanjih noben kandidat ni dobil več ko 21 glasov.

Do razčiščenja torej ni prišlo in bodo morali volitve ponoviti na prihodnji seji občinskega sveta, ki bo v torek. Na tej seji pa ne bo več potrebna absolutna večina, temveč bo za župana izvoljen tisti svetovalec, ki bo dobil relativno največ glasov.

Osamosvojitve Zahodne Samoe

New York, 11. jul. (Reuter). Posebna komisija OZN je danes objavila, da je Zahodna Samoa dosegla nagel politični napredek in da je sedaj »zelo blizu samoupravi ali neodvisnosti«. Deželo, ki je pod skrbništvom OZN, upravlja Nova Zelandija. Komisija pa pravi, da je prebivalstvo Zahodne Samoe hučo v skrbeh zaradi radioaktivnih padavin, ki nastajajo spričo poskusnih atomskih eksplozij na Pacifiku.

Francoska poslanska zbornica o Evroatomu

Pariz, 11. julija (Tanjug). — Debatna o Evroatomu v francoskem parlamentu je bila danes zaključena s sprejetjem dveh amandmajev na socialistični predlog resolucije o nadaljnjem prizadevanju za dosegga sporazuma šestih zahodnoevropskih dežel o ustanovitvi Evroatoma.

Za spremljanje socialistični predlog resolucije je glasovalo 342 poslancev, proti pa 183.

INDIJA

KULTURNA DELEGACIJA NA POTI V EVROPO
New Delhi, 11. jul. (IIS). Indijska kulturna delegacija pod vodstvom namestnika znanjega ministra Cande je odpotovala iz Delhija v Evropo. Delegati so krenili v Bombay, od koder bodo nadaljevali potovanje v Varšavo. Po obisku na Poljskem bodo šli na Češko-slovaško, v Bolgarijo, Romunijo, Jugoslavijo, na Madžarsko in naposled v Sovjetsko zvezo.

PROMETNA NESREČA
New Delhi, 11. jul. (AFP). V avtomobilski nesreči pri Simli v Indiji se je smrtno onesrečilo 9 ljudi, 12 pa jih je bilo ranjenih. Avtomobil, s katerim so potovali, je padel v 300 m globok prepad.

PAKISTAN
MONSUNSKA KATASTROFA V KARACHIJU
Karachi, 11. jul. (Reuter). Danes so odšle skupine zdravnikov v posamezne mestne okraje na pomoč prebivalstvu, prizadetemu spričo monsunskih nalivov, ker so nalivi njihove hite iz lamnusa in slame razdejali. V zadnjih štirih dneh so namreč padle v Karachiju ogromne množice dežja, tako da so bili nekateri deli mesta poplavljeni.

CEJLON
TEHNIČNA POMOČ ČSR
Colombo, 11. jul. (AP). Cejlonski minister za industrijo William de Silva je danes objavil, da bo v kratkem pripeljal na Cejlon skupina češkoslovaških tehničnih strokovnjakov. Na Cejlonu se bo mudila več tednov in bo v tem času dajala nasvete v nekaterih vprašanih industrializacije dežele.

ADEN
PROTESTNA STAVKA
Aden, 11. jul. (AFP). V včerajšnjem spopadu med policijo in demonstranti v Adenu so bili ubiti trije delavci, 14 pa jih je bilo ranjenih. Položaj v pristanišču je še vedno napet. Demonstranti so skušali zavzeti policijsko stanišče, v kateri so bili zaprti trije stavljači delavci, pri čemr je policija uporabila orožje.

ADENSKI NACIONALNI KONGRES, ki združuje glavne politične stranke in sindikate, je pozval vse delavce in trgovce, naj zaradi tega dneva stavkajo.

CIPER
VEDNO NOVI INCIDENTI
Nikosia, 11. jul. (Reuter). Ciprski rodoljubi so nočjo napadli policijsko postajo v Eurhii, 51 km zahodno od Nikosije. Na posledje so vrgli več bomb

ter ga obstreljevali z lahkim orožjem. Policija in britanske čete so odgovorile na streljanje. Noben napadalec ni bil ujet. Davi so v tem kraju razglašili izjemno stanje. V bližini Larake je britanska policijska patrulja v nekem avtomobilu davi našla dva ubita človeka.

TUNIZIJA
SOVJETSKO VABILO
Tunis, 11. jul. (Reuter). Sovjetska vlada je povabila podpredsednika tuniške vlade Behija Ladgama na obisk. Tuniška vlada je objavila besedilo pisma predsednika Bargibe predsedniku sovjetske vlade Bulganinu, v katerem se mu zahvaljuje za vabilo in pravi, da bo tunizijska vlada odgovorila nanj, brzi ko ji bodo to razmere dovoljevale.

MAROKO
S STROJNICAMI NAD PASTIRJE
Agadir, 11. jul. (AFP). Guverner Agadirja je objavil, da je neko francosko vojaško letalo včeraj ušlo dva pastirja in 150 ovac. Francoska vojaška letala so tako že drugič streljala na črde maroških kmetov na tem področju Maroka. Guverner Agadirja je odločno protestiral proti takim provokacijam, ki utegnajo njih posledice biti zelo resne in za katere so odgovorne francoske oblasti.

Ob potresu na Kikladih

Izrazi sočustvovanja naše vlade in narodov — Grčija si bo v sedanji nesreči skušala sama pomagati

Atene, 11. jul. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Grčiji Pavičević je poslal grškemu ministrskemu predsedniku Karamanlisu brzojavko, v kateri mu izraža sožalje vlade in narodov Jugoslavije ob hudi nesreči, ki je doletela prebivalstvo kikladskega otoka Santorina. »Prosimo Vašo ekscelenco«, je rečeno med drugim v brzojavki, »naj bo tolmač našega iskrenega sočustvovanja in v sedanji nesreči prijateljskega in zavezniškega grškega naroda.«

Veleposlanik Pavičević je bil tudi pri generalnem direktorju grškega zunanjega ministrstva Sindikasu in mu ustno izrazil sočustvovanje spričo potresne nesreče.

Grška vlada se je odrekla pomoči, ki jo je ponudila Velika Britanija in ZDA spričo pot-

Z VSEH STRANI SVETA

HAMMARSKJÖLD NA SESTANKU Z NOVINARJI

Dobra znamenja

za postopni sporazum o razorožitvi

(Nadaljevanje s 1. strani) bo počasen, ker je to vprašanje globoko zakoreninjeno v političnem življenju mnogih dežel. Poudaril je tudi, da je treba poprej proučiti celo vrsto tehničnih vprašanj in problemov mednarodnega nadzorstva, ki ga je treba spravi v sklad z vprašanjem suverenosti posameznih držav.

Na vprašanje o Blížnjem vzhodu je izjavil, da kažejo zainteresirane strani dobro voljo, da bi ta problem uredil, da pa je težko najti dovolj potrpežljivosti. Njegovo bližnje potovanje na Blížnji vzhod pomeni nadaljevanje njegovih naporov za pomirjenje v Palestini.

Na vprašanje, ali smatra obiske, kakršni je obisk predsednika egiptovske republike Naserja v Jugoslaviji ali prejšnja obiska predsednika Tita v Egiptu in predsednika Nehruja v Jugoslaviji za koristne, je odgovoril, da je popolnoma zadovoljen z vsemi takšnimi stiki, ker prispevajo k stvari OZN.

Glede posebnega sklada za pomoč nerazvitim deželam je izrazil mnenje, da možnosti za ustanovitev tega sklada niso popolnoma optimistične. To je precej zapletena stvar in je treba urediti mnoge začetne stvari, preden se bo moč lotiti podrobnejšega obravnavanja tega vprašanja.

SAMORODNICE NISO ZLO če grozdje pravilno uporabljamo

Letos uvođeni davek na samorodne trte, ki naj bi med drugim prispevali, da bi pri nas preusmerili proizvodnjo na plemenite vrste grozđja in omejili potrošnjo škodljivih hibridnih vin, so pozdravili tudi strokovni vinogradniški krogi. Dva razloga sta za to: grozđje samorodnic — seveda če ga predelamo v vino, samo kvari kakovost naših vin in ker uspevajo samorodnice tudi v krajih, kjer za zlahtno trto ni življenja, ispodkopavajo obstoj vinogradništva v lezazito vinorodnih območjih. V Halozah, Brđih, Slovenski Istri, delu Dalmacije in območja v Hercegovini, v Crnogorskem Primorju itd. je trta vprašanje obstoja, življenje prebivalstva, ker v tih krajih druge kultura skoro ne uspevajo. Po statističnih podatkih živi v Jugoslaviji posredno in neposredno od vinogradništva približno milijon ljudi, v Sloveniji pa okrog 100.000.

SAMORODNICE SO BAROMETER STANJA VINOGRADNIŠTVA V NEKI DEZELI

Čimveč je samorodnih vinogradov, tem na nižji stopnji je vinogradništvo. Za sedaj je položaj tak, da je svetovno tržišče prezasičeno z navadnimi manj kakovostnimi vini, zato bodo imeli bodočnost le proizvajalci kakovostnih vin, ki bodo hkrati proizvajali najceneje. Pred vojno, ko so samorodnice obsegale v Sloveniji okrog 1000 ha vinogradniških površin, niso bile problem. Med vojno in po njej pa so se močno razširile celo v vinorodnih okoliših, tako da vzemamo sedaj samorodni vinogradniški okrog 25% vseh površin, to je okrog 5000 ha. Največ samorodne trte — 45 do 50% vseh nasadov — je na Dolenjskem, podobno je v Beli Krajini, kjer so stare vinograde posejale izključno s samorodnicami, na Goričkem v Prekmurju in na področju šmarnsko savinjskega

vinorodnega okoliša. Drugod je samorodnic sorazmerno malo, najmanj v primorskem vinorodnem rajonu, kjer o njih skoro ni moči govoriti.

Da se preveč ne oddaljimo od obdavitve, najprej vpraša-

se šmarnice prav gotovo ne splača predelovati v vino. Tudi trga zanjo je vedno manj. Škodljivo pa bi bilo za naše gospodarstvo, če bi samorodne vinograde, ki dajejo relativno visoke donose, kratkotalno posekali, saj imamo

je grozđni sok iz šmarnice eden najboljših.

Tudi drugod po svetu, kjer je uživanje grozđnih sokov na drugačni višini ko pri nas, uporabljajo grozđje hibridnih trt za proizvodnjo grozđnih sokov. V Švici zasledimo strnjene nasade izabele, ki je surovina izključno za grozđni sok in se odlikuje s posebnim in zelo cenjenim priokusom. V Ameriki imajo za proizvodnjo grozđnih sokov velike nasade samorodnic, vendar to ni šmarnica, temveč rizvanec, ki ima večjo gospodarsko vrednost zaradi dvakrat tolikšnega hektarskega donosa kot šmarnica. Tudi v Franciji, Nemčiji in Švici je vodilna sorta za proizvodnjo grozđnih sokov rizvanec (Müller Thurgau). Tudi Jugoslavija je že uvozila selekcionaren rizvanec in ga zasajamo predvsem v tistih področjih, kjer z drugimi sortami ni moči doseči kakovostne proizvodnje. Rizvanec ima namreč še to prednost, da dozori v slabših pogojih in v letih, ko sonce bolj poredko sije, a ima kljub temu obilo sladkorja.

Več o pomenu kakor tudi o možnosti predelave bomo še pisali.

Davek na hibridne vinograde nam bo pomagal zbrati del sredstev za obnovo vinogradov, nikakor pa ne bo mogel urediti problema hibridnih vinogradov v celoti. Morda bi kazalo postopoma prepevdati odkup hibridnega vina in mošta ali morda možno obdavitvi vino tudi za domačo porabo. Vsekakor je treba preusmeriti odkup na odkup grozđja. Sajenje samorodnic je v izrazito vinorodnih okoliših že tako in tako prepovedano, sedaj gre za vprašanje režima za obstoječe nasade. Mlajše nasade šmarnice bi se nedvomno splačalo precepiti, pridelek — grozđje — starejših nasadov pa v največji meri predelovati v grozđni sok. Nekateri celo trdijo, da

V goricaeh je vedno veselo

nje, v koliko bomo z davkom 5 dinarjev od hibridne trte uredili vprašanje hibridnih vinogradov. S tem davkom bomo v Jugoslaviji zbrali kakih 1,5 milijarde dinarjev. V Sloveniji pa več kot 200 milijonov. Ta sredstva so namenjena obnovi vinogradov. Davek pa je dokaj nizek in nikakor ne bo vplival na proizvodnjo. Samo kratek račun: Če upoštevamo, da stanejo samo zaščitni ukrepi za zlahtno trto do 50.000 dinarjev na ha, davek na ha hibridnega vinograda s 6000 trtami pa znaša 30.000 dinarjev, kar pomeni, da je precej nižji od prej omenjenih stroškov. Tudi obnova z zlahtnimi sortami trte je neprimerno dražja. Medtem ko stane cepljenka zlahtne trte 40 do 50 dinarjev, lahko za samorodne nasade uporabljamo korenjake ali ključe, ki stanejo 4 ali največ 10 dinarjev. Na socialističnem sektorju stane tja obnovljenega vinograda 1.400.000 dinarjev. Pri tem so angažirana samo družbena sredstva in zlasti je draga žična opora. Obnova na zadružni osnovi, ko bi zadružniki sami delali in prispevali tudi gnoj, bi bila kompleksna seveda cenejša.

od njih, dokler traja njihova življenjska doba lahko še lepe dohodke. Rešitev je predelovanje grozđja šmarnice v grozđne sokove, grozđni koncentrat, džem, marmelado itd. S pridom bi lahko vnovčili na tujem trgu zlasti grozđne koncentrate in grozđni med. Škoda bi bilo, če bi zaradi počasnosti in togosti naše predelovalne industrije zamudili za sedaj še zelo ugoden izvozni vlak — zlasti v Zapadno Nemčijo, ki se oglašja pri nas za grozđne sokove. Nekateri celo trdijo, da

Seminar za predsednike samoupravnih organov in sindikalnih podružnic v podjetjih

Nova Gorica, 11. julija — Občinski sindikalni svet v Novi Gorici je priredil danes strokovni seminar za predsednike delavskih svetov, upravnih odborov ter sindikalnih podružnic v podjetjih in gospodarskih organizacijah. Tajnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije za Slovenijo in predsednik Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS Mavricij Borc je udeležence seznanil z raznimi gospodarskimi vprašanji ter v zvezi s tem analiziral naloge samoupravnih organov in sindikalnih organizacij. V zelo plodni razpravi si je 54 udeležencev izmenjali misli in mnenja o obravnavanih vprašanjih, nato pa so razpravljali tudi o nekaterih lokalnih problemih v zvezi z zaposlovanjem nove delovne sile, zlasti vajencev, žensk in invalidov.

Podobni enodnevni seminarji bodo v kratkem tudi po vseh drugih občinah goriškega okraja: prihodnji seminarji, ki jih bodo pripravili v jeseni, bodo trajali po nekaj dni. M. D.

ŠKODA BI BILO ZAPRAVITI UGODNE PONUDBE ZA IZVOZ

Spričo velike konkurence zlahtnih vin in ker tudi sanitarna inspekcija prepoveduje prodajo vin s primesjo samorodnic,

Tekstilna industrija se je temeljito lotila vprašanja produktivnosti dela

V seminarjih in tečajih bodo ob pomoči Zavoda za proučevanje organizacije dela seznanili vse vodilne kadre o sodobnih metodah organizacije dela

Tekstilna industrija je menda prva industrijska panoga Slovenije, ki se je kot celota organizirano lotila vprašanja, kako dvigniti produktivnost dela v podjetjih te stroke. V Združenju tekstilne industrije FLRJ, poslovavnici za Slovenijo so spoznali, da je treba to vprašanje urejati kompleksno za vsa podjetja hkrati, ker drugačno urejanje ne more voditi do popolnega uspeha. Zato se je poslovavnica obrnila za pomoč na Zavod za proučevanje organizacije dela in

varnosti pri delu LR Slovenije. Po dogovoru s tem zavodom je poslovavnica združenja pretekli teden sklicala v Ljubljani posvetovanje direktorjev tekstilnih podjetij v Sloveniji, katerega se je udeležilo veliko število voditeljev naše tekstilne industrije. Predstavniki Zavoda za proučevanje organizacije dela so na tem posvetovanju podrobno razložili svoj načrt organizacije seminarjev in tečajev za vodilne kadre, ki naj bi najprej spoznali celotno problematiko, nato pa se lotili podrobnega dela v podjetjih. Ta načrt so predstavniki podjetij v celoti osvojili.

Zavod bo najprej izdelal analizo stanja in problematike nekaterih podjetij, nakar bo izdelal tipske predloge za organizacijo podjetij tekstilne stroke in priredil tečaj za tiste tovarilne v podjetjih, ki se bodo lotili nadaljnega plansko analitičnega dela. Hkrati bo Zavod priredil posebne tečaje o metodah in tehnikah vodenja in o organizaciji podjetij, in sicer za direktorje srednjih in manjših tekstilnih podjetij, medtem ko obiskujejo direktorji velikih podjetij seminarje pri Zveznem centru za izobraževanje vodilnih uslužbencev v Zagrebu.

Seveda pa je treba znanje o sodobni organizaciji dela in vodenja dela, o izboljšanju metod dela, o prenašanju znanja na druge, o analitski oceni delovnih mest, o ugotavljanju sposobnosti posameznikov za določeno delo itd., prenesti tudi na nižje vodilne kadre do mojstrov in predelavcev. Le v tem primeru lahko računamo, da bo akcija za dvig produktivnosti dela imela popoln uspeh. Zato bo Zavod najprej priredil štirinajstdnevne osnovne tečaje za predavatelje (trenoerje), ki bodo pod vodstvom zavoda organizirali v podjetjih tečaje o metodah prenašanja znanja, o vzgoji kadrov, o urejanju problemov v praksi, o vodenju dela drugih itd. Ko se bo v teh tečajih pokazalo, kje je strokovno znanje delavcev najbolj pomanjljivo, bodo v podjetjih po potrebi organizirali še strokovne tečaje za izpopolnitev strokovnega znanja. Sam Zavod pa bo za vodilne kadre tekstilne industrije priredil še štirinajstdnevne skupne tečaje o izboljšanju metod dela, da bodo v podjetjih lahko bolje izkoristili delovni čas in material in pra-

KONJUNKTURNA SLUŽBA OTURIZMU

bi obvarovala naše turistične organizacije pred presenečenji

Med pripravami na letošnjo turistično sezono so bili navedeni podatki, da je Jugoslavija za Španijo najcenejša turistična dežela. Tedaj je bilo rečeno, da ni razlogov, da bi bile spričo cen v drugih deželah in naravnih lepot naših letovišč cene penzionov znatno nižje kot drugod. To je bil eden izmed razlogov za zvišanje cen.

Kot vemo, obiskuje letos naša letovišča znatno manj tujih turistov. Sodijo, da bo tudi devizni učinek turizma manjši, kot so pričakovali. Temu zmanjšanju števila obiskovalcev iz tujine je prispevalo po mnenju turističnih strokovnjakov predvsem dejstvo, da so cene pozno določili, tako da tuje agencije niso imele pravočasno podatkov o možnostih za letovanje v naši deželi.

jeli dokončne sklepe. Kaže pa, da na to ni nihče mislil, niti ni nihče spremljal cen in ostalih priprav na letošnjo sezono v drugih turističnih deželah.

Turizem je posebna gospodarska panoga, ki lahko prinese veliko deviz. Zahteva pa prav tako kot ostale gospodarske panoge dobro konjunkturno službo. Ni moč, kakor se je to zgodilo lani, na podlagi nekaj na hitro roko zbranih cen sprejeti sklepov, ki utegnejo biti odločilnega pomena za vso panogo.

Nobenih razlogov ni, da ne bi ustanovili posebne agencije, ki bi stalno spremljal vse pojave, do katerih prihaja v svetovnem turizmu. J. D.

HKRATI S PODRAZITVIJO PIRNAS POCENITEV V ITALIJI IN AVSTRIJI

Toda zdaj se je pojavilo novo dejstvo. Med deželami, ki so znižale cene, so se pojavile nekatere, ki so bile lani dražje od naše, predvsem Italija in Avstrija. To je nekako iznenadilo naše turistične organizacije. Med lanskoletnimi pripravami ni nihče opozoril na to, da nameravajo te dežele znižati cene in da je treba pri določanju naših cen to upoštevati. Če smo se mi zakasnil s cenami, tega niso storile tudi ostale dežele. Bilo je dovolj časa, da bi proučili pogoje v ostalih državah in šele potem spre-

Titova ladjedelnica v Kraljevići gradi ladje za Dansko

V »Titovi ladjedelnici« v Kraljevići grade dve ladji za danskega lastnika ladij Clausena. Prvo ladjo bodo splovili v enem letu, drugo pa v 15 mesecih. Kaže, da bo Clausen naročil še nekaj posebnih ladij za prevoz sadja in povrtnin.

Izgradnja teh ladij je nov veliki uspeh ne le za »Titovo ladjedelnico«, ki s tem privkaar izdeluje ladje za tujino, marveč tudi za celotno naše ladjedelništvo. To so tudi prve ladje, ki jih bomo dobavili Danski, državi, izredno razvito ladjedelniško industrijo.

Možnosti za razširitev sodelovanja med jugoslovanskim in turškim morskim ribištvo

Zanimanje za izvoz jugoslovanske opreme za tovarne ribjih konserv v Turčijo — Naša industrija lahko predela tudi do 10.000 ton turških rib — Turčiji je tudi za tehnično sodelovanje

Jugoslovansko morsko ribištvo je v zadnjih letih upostavilo razne oblike sodelovanja z mnogimi deželami, med njimi z Izraelom, Etiopijo, Egiptom, Indijo in drugimi. Toda v tem primeru je šlo v glavnem za razne oblike pomoči tem deželam, medtem ko jugoslovansko ribiško gospodarstvo od tega ni imelo posebnih koristi. Edinole sodelovanje s Turčijo, ki traja že več let, je imelo veliko stvarnejšo podlago — potrebo jugoslovanske industrije za predelavo rib po turških surovinah. Tako je v zadnjih letih naša industrija čedalje bolj predelovala turške ribe v izvrstne konzerve, ki se sploh niso razlikovale od običajnega jugoslovanskega standarda in ki jih je bilo moč dokaj lahko prodati na tujih trgih. Predvidevajo, da bo letos naša industrija uvozila iz Turčije nad 2000 ton palamidi, dvakrat več kot lani.

Možnosti za razširitev sodelovanja med jugoslovanskim in turškim morskim ribištvo so se zlasti povečale v zadnjih dneh, potem ko se je mudila v naši državi turška delegacija strokovnjakov za morsko ribištvo. Turški gostje so obiskali malone vsa naša večja središča morskoga ribištva, ob koncu obiska pa je bilo na Reki skupno informativno posvetovanje o možnostih za povečanje medsebojnega sodelovanja.

Ker je turško ribiško gospodarstvo dokaj nerazvito, ribe iz

jugoslovanskega in turškega morja pa so si zelo podobne, je dana osnovna podlaga za razširitev takšnega sodelovanja. Spričo jugoslovanskih dolgoletnih izkušenj v predelavi rib in sloves jugoslovanskih izdelkov te vrste na svetovnem trgu, se je porodila pobuda, da bi turško ribiško gospodarstvo modernizirali na naših načelih. Predstavniki turškega ribiškega gospodarstva so izjavili, da bi morala biti podlaga sodelovanja med tema gospodarskima panogama obeh dežel izvoz jugoslovanskih strojev za predelovanje rib v Turčijo in uvoz turških rib v Jugoslavijo. Turško ribiško gospodarstvo se razen tega zanima za uvoz surovin za izdelovanje ribiških mrež in za upostavitve tesnejšega tehničnega sodelovanja. Turški gospodarstveniki sodijo, da bi v tem oziru Turčija lahko pošiljala svoje študente v jugoslovanske tovarne za predelavo rib na specializacijo. Razen tega lahko naši strokovnjaki pomagajo pri izboljšanju turškega ribiškega gospodarstva. Turški predstavniki so izjavili, da bi to kompenzirali s povečanjem uvoza turških rib.

IZVOZ RIBJIH KONSERV BI LAHKO ŠE POVEČALI

Jugoslovanska industrija za predelavo morskih rib se močno zanima za uvoz rib kot surovin za svoje izdelke, kajti v zadnjih

letih zmogljivost naših tovarn zdalce presega naše možnosti glede ribolova. Večina naših tovarn, ki so bile pred vojno sezonskega značaja, dela namreč v zadnjem času malone vse leto. Njihova zmogljivost se je nagloma povečala. Razen tega so bile mnoge naprave modernizirane, proizvodnjo pa so pospešili. Bogastvo našega morja pa je ostalo nespremenjeno in kljub večjemu ribolovu ne more dočela preskrbovati te industrijske panoge, še zlasti zato ne, ker je glavna surovina za to industrijo tako imenovana »plava riba«, ki jo love pozno spomladi in poleti. Ker ni mogoče ustvariti zaloga za predelavo pozimi, je uvoz rib za industrijsko predelavo edini izhod. Za naše gospodarstvo je ta uvoz zlasti pomemben zato, ker malone 90 odstotkov predelanih rib izvozimo na tuj trg, izvoz pa bi lahko še povečali.

Potemtakem se obe strani zanimata za povečanje sodelovanja med jugoslovanskim in turškim morskim ribištvo. Toda — poudarjajo — pri povečanju uvoza turških rib so nekatere tehnične težave v zvezi z enakomernim in hitrejšim pošiljanjem določenih količin naši industriji, kar je odvisno od Turčije, in v zvezi z boljšim vskladiščenjem, kar pa je odvisno od nas. Če bi to vprašanje uredili, ne bi bilo več ovir, da bi naš uvoz rib dosegel tudi 10.000 ton letno. Lj. N.

TURISTIČNI TEDEN V LOVRENCU NA POHORJU

Pospešujemo turizem v domačih krajih

V letošnji sezoni se je značilno turizem v zagati tudi v domačih turističnih središčih in ne samo na Jadranu. Muhasta vreme je — kot kaže — pri kraju, nebo se je zjasnilo, gostinci pa še vedno oblačijo in tarnajo o turistični krizi. V Lovrencu na Pohorju čaka na primer v penzionu »Pohodje« in hotelu »Jelen« nad sedemdeset praznih postelj in te dni komaj prihajajo prve »ladni stavnice«. Da so šumeči gozdovi Pohorja, sprehodi po košenicah in planjavah premalo, so Lovrencani že zdavnaj uganili. Naravne lepote, pa čeprav so »jadvanske« zanimive, so samo del privlačnosti, ki privabljajo letovištarje. Glavne so cene. Zanimivo pa je, da tudi najnižje cene niso na »dobrem glasu«, ker gostov kratkoročno ne gane nobena obljuba. V Lovrencu so že pred dveletjem mesecema zaračunali dnevni penzion na 550 dinarjev, pa je bilo kljub nizki ceni malo uspeha. Bržkone bo razlog za to treba iskati tudi v slabi organizaciji in propagandi in v premajhnem zanimanju turističnih in potovalnih uradov za manjše in cenejše turistične kraje.

Iz Lovrenca na Pohorju

to, česar niso napravili tisti, ki so za pospeševanje domačega turizma prvenstveno odgovorni. Lovrenski turistični teden bo tako prvi poskus temeljitejšje propagande za domače turistične kraje. Ob tej priložnosti bodo Lovrencani priredili razstavo, ki bo ponazorila tradicije in razvoj turizma v kraju, razen tega pa bodo z raznimi nastopi in prireditvami vzbudili zanimanje vseh organizacij za to pomembno gospodarsko panogo. Razen koncertnih nastopov godbe na pihala in pevškega zbora, bodo sodelovali tudi člani TVD Partizan, mladina, lovci, člani kmetijske zadruge in ostalih podjetij v kraju. Novinarji pa jim bodo razen pomoči v organizaciji in sestavi programa ob zaključku tedna uredili lokalno radijsko oddajo. Prvi množični turistični izlet v Lovrenc ima

predvsem namen vzbuditi zanimanje mestnega prebivalstva za domačo letovišča, ki so po svoji urejenosti in cenah dostopna širšemu krogu obiskovalcev. Saj je zanimivo, da so mestni prebivalci o hotelih in letoviščih v oddaljenih krajih bolj poučeni, kot o tistih, ki jih imajo v neposredni bližini, pa so glede cen, naravnih lepot in zdravstvenih razmer ugodnejša. Cilj tovrstnih prireditelj je pa tudi to, da se prebivalci turističnih središč bolj zavzamejo za turizem in začno z lastnimi viri in sredstvi izboljševati pomanjkljivosti, ki jim jemljejo ugled in sloves v turističnem svetu.

Pod geslom »Pospešujemo turizem v domačih krajih« bodo za Lovrencem deležni širše pomoči in zanimanja javnosti tudi še nekateri drugi turistični kraji na Pohorju, Koroskem in v Savinjski dolini.

Topli vrelci sredi polja

Med svojevrstne naravne pojave, ki jih tu in tam srečujemo, sodi tudi topli vrelci sredi polja Savinjske doline — v Zalogu pri Sempetru. Izvirek tople vode nedaleč vstran od potoka Peklenščka poznajo domačini že desetletja ter ga tudi s pridom izkoriščajo.

Voda, ki izvira na površini več desetnih kvadratnih metrov, je enako topla poleti in pozimi, nima pa nobenih zdravilnih svojstev. Fantje iz bližnje okolice se hodijo pozimi semkaj kopat. Snežna odeja ne dela nobenih ovir, ker topli hlapi sneg sproti stopijo.

Topli vrelci v Zalogu pri Sempetru s pridom izkoriščajo za pranje perila, iz bližnje okolice hodijo gospodinjine na vrelce praž, in sicer v vseh letnih časih. Tudi pozimi perice z zadovoljstvom pečejo na vrelcu in pri tem boste stojijo v vodi. Na toplo periče ob Peklenšči so se ženske iz Zaloga in Podloga že tolikrat navadile, da drugače sploh ne perejo več. — Topli vrelci so pred desetimi leti zajezili v odprt bazen, betonirali pralne mize in posebne bloke za pranje perila. Voda odteka iz bazena po naravni poti. Poleti je ob izviku tudi polno otrok. Kapanje v topli vodi in zelene trate naokoli jim nudijo v izobilju prijetnega razvedrila. F. K.

Obeta se menjalni pouk

Uspehi osnovnih šol v celjskem okraju so se zboljšali

V devetih osnovnih šolah, kolikor jih šteje celjska občina, so v minulih dneh zaključili enoletni obračun. Kratek pregled uspehov in stanja na teh šolah pove, da so vprašanja, ki se javljajo pri njihovem delovanju, pravzaprav v bistvu enaka kot na šolah v drugih krajih naše domovine.

Ugotovitev, da se učni uspehi iz leta v leto zboljšujejo, kar pripisujejo plodnemu delu učiteljev, ni nova. Od skupno 2871 otrok, kolikor jih je v letošnjem šolskem letu obiskovalo osnovne šole, jih je izdelalo 2502 ali 87,3%.

Tudi oddelki so prenatrpani. Povprečno pride na en oddenek 33,2 otrok. Kljub novi šoli, ki so jo lani odprli na Polulah, bodo v prihodnjem šolskem letu v Celju prisiljeni razmišljati o tako imenovanem menjalnem pouku, to se pravi, da bi oddelki morda vsak mesec ali dva menjali čas svojega pouka; tisti, ki so ga prej imeli dopoldne, bi ga zdaj imeli popoldne in obratno. Na to misel so prišli zato, ker je dokazano, da je popoldanski pouk za 30% težji od dopoldanskega, da zahteva od učitelja kakor tudi od učenca veliko več truda.

Nekateri so predlagali, naj bi se dopoldanski pouk začel ob pol 8 uri, popoldanski pa ob 11 uri. Tako bi vsi učenci prišli do druge ure na kosilo.

O teh dveh predlogih bodo razpravljali na roditeljskih sestankih in izvedli med starši anketo.

Tudi na ostalih šolah v občini imajo razne težave. V Kompolah so šolski prostori zelo zamarmeni, vlažni in temni; pozimi otrokne zebe. Zaradi tega je na tej šoli slab obisk in slabši uspeh kakor drugod.

Šola v Smartnem ima premalo prostorov. Tri učilnice so v tako neprimernem stanju, da sanitarna inspekcija zahteva nove klopi in porde, česar pa za zdaj ne bo mogoče urediti.

Osnovna šola v Storah ima prostore v provizoriju, ki ga je zgradila tovarna. Zaradi vse močnejšega razvoja industrije postaja v Storah vedno bolj aktualno vprašanje novega šolskega poslopja za osnovno šolo in gimnazijo. Še narejeni načrti za takšno poslopje v Storah, kakor tudi idejni načrt za osnovno šolo na Hudinji bodo za zdaj še ostali v predalih.

Razna popravila in opremo potrebujejo tudi ostale šole: v Ljubčini, v Teharjih in na Svetini.

Kako primitivno je stanje na nekaterih šolah glede učnih pripomočkov in učil, je bilo že večkrat poudarjeno.

Tudi zdravstveni pregledi otrok niso v redu potekali.

Kar se tiče učnega kadra, je celjska občina v celotnem okraju še najbolj zasedena. V nekaterih drugih občinah okraja (tako v šentjurski) bi potrebovali še okrog sto učiteljev.

Šolski odbori se ponekod, zlasti na podeželju, še niso znašli. Tako v Smartnem, v Teharjih in na Svetini. Drugod so že živalno začeli pregledovati najrazličnejšo problematiko: šolske uspehe, zdravstveno stanje otrok, vzgojna vprašanja, kulturno izživljanje mladine itd. Na nekaterih šolah, zlasti v Celju, so v šolskih odborih slabo zastopani delavci. Tudi sodelovanje odborov z množičnimi organizacijami še ni našlo prave oblike. Prav tako kaže delo šolskih odborov, da zastopniki učencev in dijakov še niso povsem opravili svojega sodelovanja.

D. H.

IZ NOVEGA MESTA

Tretjič bodo v soboto dopoldne v prostori Dolenjskega muzeja podeljene Trdinove nagrade, na dan obletnice smrti dolenskega barda. Okrajni svet Svobode in prosvetnih društev bo letos razdelil 5 nagrad za ustvarjalnost na področjih likovne umetnosti, glasbe, publicistike in splošnega ljudsko-prosvetnega delovanja.

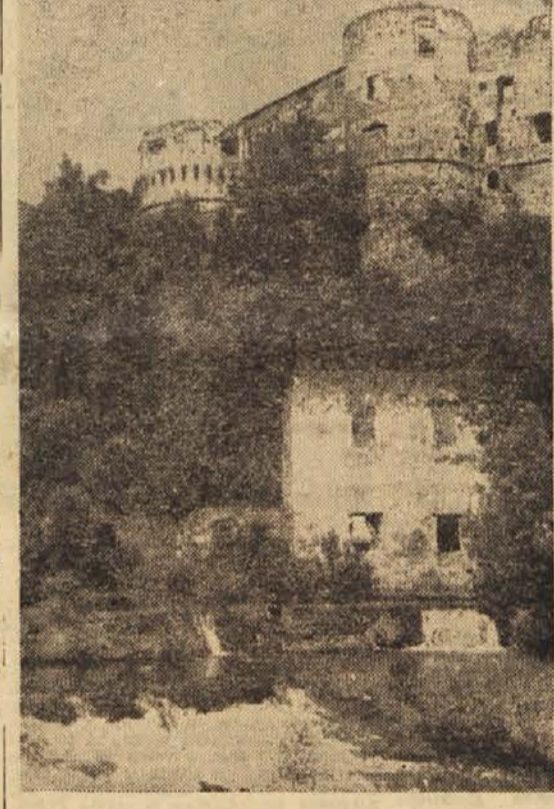
Študijska knjižnica Mirana Jarca je priredila v podastitev 4. in 22. julija razstavo izbora partizanskih tiskov v večji svoje stavbe na cesti komandanta Staneeta. Razstava bo odprta do konca julija.

Te dni je po mestu precej hrvaških tabornikov. V Srebrnicah taborniki izvidniki iz Bosanskega Novog in Prijedra, na Otočcu pa so si na lepem prostoru postavili labor izvidniški Reke. Tu bodo v avgustu taborniki tudi člani celjskega Rodu gorških borov in novomeškega taborniškega kluba Strela, ki

se bodo pripravljali na tekovanja v taborniškem mnogoboju, ki bo konec avgusta na IV. Zletu slovenskih tabornikov v Kunorovu. Taborniki iz Novega mesta, Kočevja in Ribnice bodo sestavili za partizanski pohod v Kunorovec poseben Dolenjski odred, ki bo med potom obiskal partizanske kraje in imel različne vaje v spretnostih in pionirskih delih. — Prejšnji teden so odšli na 15-dnevni tabor novomeški medvečki in čebelčki. Medvejoji pri Lovranu, v taboru pa bo odpotoval v Medvejo čez 40 novomeških tabornikov, katerim so bode pridružili tudi novi člani bodočih

taborniških skupin iz Črnomlja, Metlike, Šentjerneja in Straže. V Medveji bo v avgustu tudi 3-teneski tabor vajencev trgovske in obrtne stroke iz raznih dolenskih krajev.

Okrajna zadruga zveza namerava začeti za letos graditi novo poslovno stavbo na prostoru, kjer je nekaj stal Količev hotel, industrijsko lesno podjetje »NOVOLES« pa bo zidalo svojo hišo s pisarnami in stanovanji ob sodani baraki podjetja »Obrtniki« nasproti lokalov trgovske zbornice. Licitaciji za obe novi gradnji sta že razpisani.

Žužemberški grad

Nevarnost je zdaj mimo

V zvezi s tragičnim dogodkom, ki se je v soboto zvečer in v noči na nedeljo primeril v Trbovljah, ko so se v pečevju blizu cementarne utrgele skale in terjale smrtno žrtev ter poškodovale cementarniški stanovanjski blok, poročamo še naslednje:

Ker je bilo zaradi razrahljanosti skalnih gnot pričakovati, da bi

se utrgele še druge skale in zdrvele v dolino, se je komisija odločila, da je treba ves nevarni skalnati blok razstreliti. Ne da bi še delj čakali, so to nedeljo popoldan na več mestih zaminirali pečevje in ga razstrelili. Skalovje, ki se je po eksploziji razletelo, je deloma zdrvelo v dolino, vendar pa pri tem ni bilo kakve večje škode. Nevarnost, ki je grozila, je tako odstranjena. Sam tragični dogodek pa opozarja vse prebivalstvo, naj bo previdno. Promet na tem delu ceste se sedaj normalno razvija. Prav pa bi bilo, da bi strokovnjaki to skalnati teren v celoti pregledali ter na najbolj izpostavljenih mestih določili, kako bi jih bilo treba zavarovati.

Kulturni dom na Gregorju — med najlepšimi na Kočevskem

Pri Gregorju nad Sodražico so prebivalci že pred prvo svetovno vojno zgradili prosvetni dom. Za takrat je bil dom med najmodernejšimi v teh krajih. Uporabljali so ga vse do leta 1944, ko je bil kraj bombardiran in je bil tudi dom porušena. Obnovili ga niso do nedavnega. Tudi kulturno življenje je bilo bolj slabo. Lani so ustanovili KUD »Slemena«, v katerega je že zdaj vključenih okoli 70% prebivalcev. Novoustanovljeno društvo ni imelo primernih prostorov, in to je bila največja težava za te ljudi, ki so bili voljni delati na kulturnem področju. Ker drugega izhoda ni bilo, so se odločili, da bodo dom popravili. Z lastnimi sredstvi in nekaj s pomočjo ljudi so dogradili in preuredili kulturni dom, ki sedaj sodi med najlepše kulturno-prosvetne domove kočevskega okraja.

Vzgledni izlet Zveze borcev terena »Milan Majcen«

Lep in zelo dobro uspel izlet v partizansko kraje je priredil v torek 10. julija terenski odbor ZB terena »Milan Majcen« iz Sp. Šiške v Ljubljani. Okoli 80 ljudi, predvsem otrok padlih borcev in staršev partizanov in talcev je pod vodstvom tov. Hribarja in tov. Stane Pogacarjeve obiskalo Rog in Bazo 20, kjer so položili venec v počastitev padlih tovarišev, nato pa so bili tudi v Žužemberku, kjer jim je domačina prvoborec Franc Lavrič obrazil potek raznih bitk za Žužemberk in njegovo okolico. Člani ZB so obiskali tudi Stare žage in Dolenjske Toplice, proti večeru pa so položili lep venec tudi pred spominske plošče z imeni narodnih herojev in padlih partizanov ter talcev v starbi Na vratih v Novem mestu. V večji študijski knjižnici Mirana Jarca so si ogledali razstavljen izbor partizanske grafike, nato pa zbirke Dolenjskega muzeja, skot katerega jih je vodil upravnik muzeja prof. Janko Jarc. Zadovoljni in polni bogatih vtisov so se izletniki zvečer z dvema avtobusoma vrnili v Ljubljano. M.

V petek bodo proslavljali v Žužemberku

V počastitev 13. julija 1942, ko je bila v Žužemberku postavljena prva partizanska komanda na slovenskem ozemlju, bodo v petek v Žužemberku že petič praznovali občinski oz. krajevni praznik. Pred 14 leti je bil v Žužemberku ob njegovi osvoboditvi izvojen tudi prvi narodnoosvobodilni odbor, komandant slovenskih partizanov izročil komandantu mesta domačinu Francu Smrčku-Joštu svilen o zvezavo s peterokrako zvezdo. V petek ob 13. uri bo imel občinski ljudski odbor slovensko sejo, ob 14. uri pa bo na trgu zborovanje z govori in kulturnim sporedom. Žužemberški Partizan j povabil na športno tekovanje več sosednjih društev.

Pretep in nesreča v Pivki

V nedeljo je bil v gostinji in Trnju Albert Ponikvar iz Ribnice na Dolenjskem, poročen v Trnju. V gostinjo je prišel tudi znani pretepec Alojz Zorman iz Trnja in je rekel Ponikvarju, da ima z njim nekaj obratnosti in ga povabil naj gre iz gostilne.

Oba sta se napotila v hišo Ponikvarjeve žene. Ko sta prišla pred hišo je Zorman zgrabil Ponikvarja in ga začel pretepati. Ko je pretep opazila mati Ponikvarjeve žene, je hotela braniti svojega zeta. Zorman pa jo je zgrabil in ji strgal obleko. Žena so mu je iztrgala in skočila v hišo, ter za seboj zaklenila hišo. Zorman je takoj skočil za njo, ker pa so bila vrata zaprta, je hotel po njih točiti. Z golimi rokami je hotel po šipah in si pri tem prerezal žile na rokah. Zorman ima prerezano žilo tudi na nogi, vendar do sedaj ni bilo moč ugotoviti, s čim si jih je prerezal. Zgubil je precej krvi in je njegovo stanje zelo resno.

Intega dne je bila v Pivki prometna nesreča Florjan Česnik iz Zagorja pri Pivki je vozil motorno kolo na cesti Pivka-Reka. Ko je privozil nekaj metrov od križišča, kjer se odcepi cesta proti Postojni, Knježaku in Reki, mu je desne strani levil prekal cestne nekaj kolesa in ni mogel oginiti, niti ni mogel takisto hitro ustaviti vozila, je s strani zadela vojak, pri čemer je zgubil ravnotežje in padel z vozila.

Florjan Česnik je pri padcu dobil hujše telesne poškodbe, na motorju pa so nastale manjše okvare.

Ta nesreča naj bo vsem pivčanom v opozorilo, da bodo bolj previdni in hodili po desni strani in ne ovirali prometa. J. Š.

Predor pod Panovcem bo jeseni odprt za promet

Predor in cestišče pod hribom Panovcem pri Novi Gorici, ki ju gradijo že nekaj let, pa so morali zaradi pomanjkanja sredstev dela pred časom ustaviti, bo usposobljen za promet do konca oktobra. Republiška Uprava za ceste je

namreč za usposobitev tega objekta določila 20 milijonov dinarjev, kar bo dovolj za ureditev dohodnih cestišč z obeh strani, da bo predor lahko začel služiti svojemu namenu. Seveda pa bo treba pozneje v predoru dokončati še razna manjša dela kot so popolna obloga vrhne stene in napeljava razsvetljave. Dela je na licitaciji prevzelo SGP »Gorica« iz Nove Gorice. Predor pod Panovcem bo skrajšal razdaljo med Soško in Vipavsko dolino oziroma Novo Gorico in Sempetru za okrog 4 km. Obe dolini sta sedaj za promet z motornimi in drugimi vozili v južohodni smeri povezani le prek napore vijugaste ter zelo slabe ceste čez Panovec.

Zaradi neprevidnosti

Pastirji, ki pasejo živino ob prometnih cestah, se bolj malo zmenijo, kam vse jim uhaja živina med pašo, medtem ko se sami kakorkoli zabavajo. Prometni predpisi pa zahtevajo tudi od pastirjev disciplino. Njih dolžnost je skrbeti, da živina ne uhaja med pašo na prometne ceste in jih prestražiti kadarkoli. K sreči zaradi malomarnosti pastirjev prometne nezgode niso pogoste.

Ta dni se je peljal z motornim kolesom po Tržaški cesti okoli Tezno pri Mariboru motorist Stefan Sraka. Ko je pripeljal do ribnika na Tezno, kjer se je pasta živina, je opazil na voznišču dve kravi, ki sta bili zvezani. Ena je vlekla proti levi, druga proti desni strani. Pastir Franc Zorko ni poskrbel, da bi živino preganjal s ceste. Motorist je sicer zmanjšal hitrost vozila, ko je videl, da ne bo mogel varno mimo krav sredi ceste. Vendar je je zadel ob živino in padel po cesti. Pri nezgodi je dobil hude telesne poškodbe in so ga takoj odpeljali v bolnišnico. Pastir po nezgodi ni pomagal ponesrečenemu motoristu, temveč je pognal živino v dir in pobegnil.

Izpred sodišča

V MARIBORU

Pred Okrožnim sodiščem v Mariboru je bila 9. t. m. obravnava proti Francu Papu, knjigovodji in blaginiku v Opekarni Nemečevci v okraju M. Sobota. V podjetju je bil zaposlen od leta 1948, leta 1953 pa je začel poverljivo in nezakonito seznamu ujema z žužemberku ob njegovi osvoboditvi izvojen tudi prvi narodnoosvobodilni odbor, komandant slovenskih partizanov izročil komandantu mesta domačinu Francu Smrčku-Joštu svilen o zvezavo s peterokrako zvezdo. V petek ob 13. uri bo imel občinski ljudski odbor slovensko sejo, ob 14. uri pa bo na trgu zborovanje z govori in kulturnim sporedom. Žužemberški Partizan j povabil na športno tekovanje več sosednjih društev.

Delo niso mogli končati v enem dnevu in mošter ni poskrbel, da bi delavci zavarovali jamo, ki jo je bilo treba skopati v neposredni bližini vhodnih vrat. Zato je pončil padel vanjo delavec Jože Vengušt in si močno poškodoval koleno. Sodišče je mojstra Zelena obsojilo na 4 mesece zapor, z odozvitvijo kazni za dve leti, na odozvitvijo delavcu Venguštu v znesku 10.000 din in povrnitev stroškov zdravljenja Okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje, ki so znašali 53.000 din. V.

V CELJU

Nič manj kakor dovetnajst večjih in manjših tatvin je sodišče v Celju dokazalo K. Jožič iz Gotovelj pri Zalcu, ki jih je povečini izvršila s pomočjo 20-letne K. Ljudmille iz Matje občin Prebold. Naj jih najstojemo samo nekaj: 1953. leta sta začeli in sicer sta nabrali pri U. Ivanki in Orli vasi pri Braslovčah vse, kar jim je prišlo pod roke — otroškega in ženskega perila ter posode v skupni vrednosti okrog 15.000 dinarjev.

Osemkrat obsojen tat

Marca meseca je posestnik Gorjup v Zalcu sprejel na delo Antona Omrzelja iz okolice Trbovlj. Toda z njim ni dobro našel. Ze konca istega meseca je Omrzel nabral na njegovem posvetu za okrog 10.000 din še uporabnih železnih predmetov in jih z izposojenim vozikom zapeljal k »Odpadu«. Ko je gospodar kmalu zatem opazil tatvino, jo je Omrzel pobral in jo s slovo vzel s seboj še par kmetovih čevljev in britve. Tat se je namenil proti krški strani. Splošno se je oglašil še v Gotovljah, vrti v hišo št. 154, kjer ni bilo nikogar doma, in odnesel Francu Razdevšku dve moški obleki.

Nepoboljšljiva tatnica

Dne 27. junija je bila pred celjskim sodiščem razprava proti P. Š. iz Trbovlj, ki je s ponarejenim ključem vdrila v stanovanje v hiši št. 1 v Ulci 1. junija v Trbovljah in J. M. odnesla ročno uro in več kosov ženskega perila, skupno v vrednosti 50.000 din. P. Š. pravi, da se je hotela poročiti in da je zvedela, da ima J. M. veliko takega perila in predmetov, ki bi nji prišli prav. Sodišče je spoznalo v nji nepoboljšljivo tatnico, saj je začela že s svojim dvajsetim letom, ko je bila (leta 1946) kaznovana v Kranju zaradi poskusa vioma in tatvine, dve leti nato v Ljubljani spet zaradi tatvine in leta 1950 v Celju. Leta 1954 je prestala svojo poslednjo zaporno kazen.

V KOČEVJU

Te dni je Okrajno sodišče v Kočevju obsodilo Franca Ivance iz Sinovca pri Sodražici na 6 mes. zapor zaradi goljufije. Ivance se je v aprilu in maju letos napotil okoli kmetovalcev v okolici Skofljice, Rut in drugod ter se jim predstavljal za uslužbenca LO ali OLO ter izjavljal, da je pooblaščen pobirati takso. Mnogi so mu verjeli in mu tudi plačali takso za vprežno živino.

UJETA SONČENJE

»PORTRETI« BRATKA KREFTA

Ni še dolgo, kar je izšla pri Cankarjevi založbi okusno opremljena, 430 strani obsegoča knjiga Bratka Krefta z naslovom »Portreti«. V njih je avtor natisnil dvanajst krajših in daljših literarno-zgodovinskih esejev o treh domačih pisateljih (o Trubarju, Krležu in Zmaju), o osmih Rusih (Puškinu, Gončarovu, Turgenjevu, Ostrovskemu, Čehovu, Gorkemu, A. Tolstoju in Solohovu) ter o Zolaju. Vsi ti sestavki so nastali ob različnih prilikah in datumih, in — kakor beremo v pisateljevem pripisu na koncu knjige — ni v njih nobenih posebnih sprememb, »razen nekaj uredniških, stilističnih in pa takšnih, ki jih zmeraj prinaša čas«. In še to pripominja avtor, da so ti portreti kljub prizadevanju po čimvečji literarno-zgodovinski objektivnosti vendarle posredno tudi marsikje poudarile osebnostne izpovedi in portret njegovih lastnih iskanj, prizadevanj in gledanj.

Da, lahko bi rekli, da so »Portreti« Kreftova literarno-ljubljensko izpoved, oris njemu najbližjih pisateljskih osebnosti in delno tudi izraz njegovih lastnih idejno-umetniških nazorov. Zesam izbor obravnavanih pisateljev to trditve potrjuje. Med domačimi so zastopane tri literarne osebnosti, ki jih ne družijo niti čas in zato še manj kakšna sorodna literarna strmeženja, ampak sa-

mo pisateljevo navdušenje nad njihovo besedo in veličino njihovega dela. Tudi pri pisanju o Rusih Kreft ni bil v prvi vrsti znanstvenik, ki bi hotel napisati razpravo o nekaterih imenih v tej slovenski literaturi, marveč ga je bolj podžigala osebna ljubezen do nekaterih njenih vrhov. Vse to daje »Portretom« v naši literarni publicistiki posebno mesto in iz vsega tega izhaja tudi način Kreftovega pisanja, ki posrečeno združuje literarno-zgodovinsko metodo z esejistično pripovednostjo in trezen pogled znanstvenika z entuziazmom umetnika. Ko jih prebiramo, se marsikje spomnimo pokojnega Ivana Prijatelja — spomnimo v dobrem pomenu besede, zakaj obravnavanje literarne zgodovine na podoben način, z osebnim odnosom in okusom, marsikomu prej približa avtorja in njegovo delo, kakor samo suho nizezanje podatkov.

Med najboljši obsežne sestavke v knjigi sodi esej o Miroslavu Krležu — o pisatelju, kateremu je Bratko Kreft v svojem publicističnem delu posvetil že nemalo občudovanja polnih vrstic. Iz sestavka o Krležu pa obenem najmočnejše izstopa Kreftov lastni idejno-umetniški credo. Toda Kreft v svojih razmišljanjih ni enostranski in mu niso pri srcu samo pisatelji takega kova, kakor Krleža ali Zola. Čehovljansko

toplo zna izpovedati tudi svoje občudovanje pesniku Čehnjevemu vrta, o Trubarju pravi, da mu je morala biti ljubezen do rodu in doma, energija, vztrajnost in delavnost dana prav tako kakor pesniku pesniška genialnost, in končno zavzet obstrmi pred Solohovim, katerega poglavito delo postavlja na prvo mesto v sodobnem svetovnem romanu sploh. Ta — in morda še nekaj podobnih trditvev — utegne izzvati ugovore. Vendar pa tudi ta poteza kaže dve osnovni značilnosti knjige: avtor je v njej zapisal stvari po svojem osebnem prepričanju in mu ni šlo za znanstveno uporabno delo, marveč bolj za izpoved lastnih misli in čustev ob nekaterih dragih pisateljih. Ker knjige ni pisal za šolske potrebe in predvsem ne z oziri na tuje sodbe, bržkone ne bo vsakdo njegovim trditvam brezpogojno pritrnil. Vsak kritik pa mu bo moral — bolj kakor mu lahko to kratko poročilo ob »Portretih«, priznati, da so zrel sad iskanj in osebnih spoznanj, širokega poznavanja obravnavane snovi in predvsem sad mladeniške ljubezni do vsega lepega in poštenega v literaturi.

-er

Akademsko folklorna skupina »France Marolt« na sprejemu v pariški mestni občini »Hotel de Ville de Paris«

»SKRIVNOST BARAKE 33«

Založba novinarsko-založniškega podjetja Združenja novinarjev Srbije »Sedma sila« je v zbirki za mladino »Zlatna knjiga« izdala knjigo Ivana Bratka »Tajna barake 33«. »Teleskop«, ki so ga z zanimanjem prebrali tako mladi kakor odrasli slovenski bralci, je v nekoliko spremenjeni, prirejani obliki dostopen zdaj tudi srbski mladini. Kakor pove že naslov, opisuje knjiga kopanje rova v gonarskem taborišču do pobega, izpuščen pa je drugi del »Teleskopa«, kjer se ubežniki prebijajo v domovino. Uvod je napisala knjigi Marija Krsmanović. Razen Bratkovega teksta je objavljena v istem zvezku tudi črtica Franceta Bevka »Drečičke« in »Otroci iz Parme« Maksima Gorkoga.

Maroltova folklorna skupina v Franciji

Te dni se je vrnila s 14-dnevne gostovanja po Franciji Akademsko folklorno-plesna skupina »France Marolt«, ki je 23. in 24. junija sodelovala na velikem med-

narodnem folklorne festivalu v Annemassu tik ob Zenevskem jezeru. Za nastop slovenske skupine je vladalo posebno zanimanje, ker jo je prirediteljem priporočila »Nacionalna francoska folklorna zveza«. Naša skupina je nastopila v Annemassu dvakrat skupaj s holandsko, italijansko, švicarsko, poljsko in več francoskimi folklornimi skupinami, v soboto zvečer in nedeljo popoldan na odprtem festivalnem prostoru, ki je sprejel v soboto zvečer 3000, v nedeljo popoldan pa nad 5000 gledalcev. Naša skupina je obkralj nastopila v zadnji točki in dosegla od vseh skupin največji uspeh. Posebno v nedeljo popoldan, ko navdušena množica gledalcev ni hotela pustiti naših pesalcev z odra, tako da so edini na festivalu ponavljali svoje ples. Vsi so bili navdušeni nad Jugoslavlani, zlasti pa se je videlo v nedeljski popoldanski povorki, ki so se je udeležile vse sodelujoče skupine. Množica je burno pozdravljala Jugoslavlane in vzklikala Jugoslaviji.

Takoj naslednjega dne zvečer je skupina nastopila v Parizu, kjer ji je organizacija »Ligue Française — les Auberges de la Jeunesse« pripravila tri nastope. Dvatisočpetstoglavna množica gledalcev je v veliki dvorani, ki je sicer namenjena športnim prireditvam v ulici Huguens na Montparnassu, že takoj v začetku toplo pozdravila naše pesalce, navdušenje pa se je od točke do točke stopnjevalo, tako da se je ob zaključku nastopa spremenilo v pravega vihar navdušenja. Ista slika se je ponovila tudi drugi večer. Skupina je svojega bivanja v Parizu končala tudi pred televizijo in priredila en popoldanski nastop za mladino, katerega si je ogledalo nad 2000 mladih gledalcev.

Skupini je bila v Parizu posvečena vsa pozornost. Tako je bila sprejeta na sedežu društva »Francosko-jugoslovenskega prijateljstva«. Mestna občina ji je priredila sprejem v Hotel de Ville de Paris, kjer jo je sprejel predsednik mestne občine Pariza. Čast je bila skupini izkazana tudi s tem, da je lahko položila vence na grob neznane junaka pod Slavolokom zmage. — Posvobod, kjer se je prikazal »Putnikov« avtobus, s katerim je skupina potovala, so ljudje mahaje pozdravljali, ko so prebrali na avtobusni napis »Ljubljana — Jugoslavija«.

Iz Pariza je skupina odpotovala v Epinal, kjer je prav tako priredila samostojen nastop v okviru festivala tega mesta. Tudi ta nastop je bil za skupino izredno važen, saj je bil festival v Epinalu ležen eden najljubših v Franciji. Omeniti moram edinstveno poletno gledališče v Epinalu, ki je po zagotovitvi prireditelj cno najlepših v Franciji.

Tudi tu je slovenska folklorna skupina dosegla velik uspeh, kar pa ni bilo lahko, saj je publika tukaj zelo zahtevna, naj omenim samo to, da je teden dni pred nastopom naše skupine nastopala v Epinalu pariška Opera. Nastop si je ogledalo nad 3000 gledalcev, ki so bili navdušeni nad izvajanjem naše skupine.

»FESTIVAL V STIRIH JEZIKIH«

Na junjskem festivalu v Zürichu z naslovom »Gledališki festival v starih jeziki« je Jean Vilar nastopil s svojim »Théâtre National Populaire« z Molitorom »Don Juanom«. Angleški ansambel Old Vic iz Bristol je na festivalu sodeloval s komedijo Richarda B. Sheridan »Tekmeči, beneški Teatro di Venezia pa je uprizoril Goldonijev komedijo »La Cameriera brillante«, medtem ko je domače stiriško gledališče nastopilo z Goethejevo »Stello«.

Tečaj fizikalnega eksperimentiranja

V fizikalnem inštitutu ljubljanske univerze v Jadranski ulici je bil te dni tečaj fizikalnega eksperimentiranja za predmetne učitelje srednjih šol. Trinajstidnevni tečaj je bil organiziran na pobudo Društva matematikov in fizikov LRS, ki je zagotovilo tudi potrebno strokovno vodstvo ter prevzelo organizacijsko pripravo tečaja. Materialno je omogočil seminar republiški svet za prosveto in kulturo, po drugi strani pa Fizikalni inštitut Univerze, ki je nudil vsa sredstva, tako predavnic in praktično kakor tudi priprave za eksperimentiranje, s čimer je bila dana realna možnost za organizacijo dela.

Tečaja, ki ga je vodil prof. Ahlin so se udeležili 76 predmetnih učiteljev fizike iz vse Slovenije. Pouk fizike na nižji srednji šoli je bil doslej vse prepogosto odzoren, zgolj formalističen, in učencem ni nudil teza, kar bi bilo potrebno za dobro dojetje predmeta. Pomankljivo eksperimentiranje je bilo čisto posledica nezadostne strokovne podlage, saj je vsaja pedagoška šola, ki daje kader za njo gimnazijo, precej slabo preskrbljena s fizikalno opremo,

po drugi strani pa predava fiziko na gimnaziji tudi precej predavateljev drugih strok.

Tečajniki so poslušali vsak dan strokovna predavanja, ki zadevajo strokovne in metodne probleme fizikalnega pouka. Posebna uca ura je bila namenjena tudi tako imenovani fizikalni posvečevalnici, kjer lahko tečajniki v prostem razgovoru s predavatelji postavljajo vprašanja o vseh strokovnih problemih. Ostali dopoldanski čas je bil posvečen praktičnemu delu pri instrumentih. Vsak tečajnik je v tem času opravil 200 eksperimentov iz vseh vej fizikalne vede. V popoldanskem času so bile neobvezne ekskurzije, med njimi v radijski studio, ljubljansko elektrarno, na astronomsko opazovalnico, v Litostroj, v Elektrovezpe, itd.

Poleg večje strokovne usposobljenosti je nudil tečaj obiskovalcem tudi pobudo za smotnejše delo v svojih nih zavodih, kjer so že tako okromna in preprosta učna sredstva bila doslej premalo izkoriščena. Ob eksperimentalnem pouku bo tudi mladina dobila večje zanimanje za predmet, čigar teoretična in praktična odkritja so izrednega pomena za razvoj tehnike.

S tem tečajem je bil vzpostavljen konkreten stik med praktičnim delom v šoli in znanstvenimi prizadevanji univerze. Ta stik bo še večjega pomena prihodnje leto, ko nameravajo prireditelji organizirati podoben tečaj, ki pa se ga bodo udeležili absolventi univerze, sedanjji in bodoči predavatelji fizike na višji gimnaziji.

Upajmo, da bo dobra zamisel ob dobri organizaciji rodila tudi zaželene sadove, s čimer bo splošni skrbni za naše šolstvo in njegovo sodobnejšo podobo dodal primeren delež.

Detajl z razstave »Sodobna umetnost v ZDA«, ki so jo te dni odprli v Beogradu. Gradivo je izbrano iz zbirke Muzeja sodobne umetnosti v New Yorku

DOKUMENT IZ DAVNINE

Razstava crngrobske freske

V Mestnem muzeju je te dni razstavljena crngrobska freska v dveh celotnih kopijah in enem detajlu. Slogovno spada ta freska v sestavo gotičnega plastičnega sloga, ki je prevladoval pri nas v vsem petnajstem stoletju. Točneje spada v stili krog delavnice Janeza Ljubljanskega oz. njegovih naslednikov iz tretje četrtine petnajstega stoletja. Z Janezom Ljubljanskim, sinom koroškega slikarja Friderika iz Bellaja, je sredi stoletja prevladal nov, identični tok, ki je nastopil kot reakcija na dotlej prevladujoče, v domačih delavnicah shematizirano furliansko slikarstvo; njegove realistične zasnove so takrat podlegle severnjaškemu idealizmu izrazite mehkkega sloga v gubanjih oblik in milih lepotnih obrazov. Moči svojega mojstra sicer njegovi nasledniki ne kažejo več, ohranili pa so vse glavne značilnosti njegovega sloga.

Na crngrobski fasadi se je ohranil zanimiv in pri nas redek ikonografski primer »Imago pietatis«, Kristusa trpiča, interpretiranega v smislu »svete Nedelje«, s prizori vsakdanjih del, ki ga žalijo, če jih ljudje opravljajo v

nedeljo ali praznik. Originalen primer sv. Nedelje kot ženske imamo pri nas v Zanimgradu v slovenski Istri; na splošno pa je v našem gradivu ta ikonografski tip redek.

Razstava kopij crngrobske freske je zanimiva iz več razlogov. Predvsem kulturnozgodovinsko, ker nam v prizorih dnevnih opravil prikazuje dobesedni del življenja in dela našega srednjeveškega človeka; umetnostnozgodovinsko kot zanimiva ikonografska izpeljanka znanega motiva in končno tudi čisto mehnično, ker je ob njej dobro demonstriran potek dela, to je kopiranje in rekonstrukcije stenske slike.

M.

ZBRANA DELA V. BELINSKEGA

Akademija znanosti ZSSR bo kmalu izdala deseto knjigo zbranih del znanega ruskega kritika Belinskega. V njej bodo objavljeni njegovi članki in recenzije iz let 1846 do 1848. Do konca leta nameravajo izdati še dve knjigi njegovih zbranih del. Zadnja, trinajsta knjiga bo izšla 1957.

Niels Bohr, znani danski učenjak, Nobelov nagradjenec in predsednik Atomske komisije Danske, se trenutno mudi v Jugoslaviji, kamor je prispel na proslavo 100-letnice rojstva Nikole Tesle

»ANTIGONA« V KARAJČU IN LAHORU

Pakistanska amaterska gledališka skupina iz Karajča je uprizorila angleščini Sofoklejevo »Antigono«. S tem delom so dosegli velikanski uspeh najprej v glavnem mestu Karajču, zatem pa tudi v Lahoru.

Časniki poudarjajo, da je dejavnost tega amaterskega gledališkega kolektiva pokazala, da je v deželi »dvojni talentov«, Pakistan mora dobiti svoje narodno gledališče — pišejo časniki.

SMRT PISATELJA CORRADA ALVARA

Pred dnevi je umrl v Rimu eden izmed najbolj znanih italijanskih sodobnih pisateljev Corrado Alvaro. Pisal je novele, romane in eseje. Njegovi junaki so preprosti italijanski ljudje. V zadnjih letih je bil vedno kandidat za Nobelovo nagrado. Njegova dela so prevedena na okrog 30 jezikov.

IV. LJUBLJANSKI FESTIVAL

Milan Begović: BREZ TRETJEGA

OB GOSTOVANJU SNG IZ TRSTA IN OB 80-LETNICI ROJSTVA PISATELJA

Ves čas svojega literarnega ustvarjanja išče Begović smisel življenja v odnosu med ljudmi, ki ga je zreduciral v nasprotje — mož : žena. Svoje junake postavlja v kraje, kjer čas ne pomeni denar, ampak življenje. Dve stvari, pravi Begović, ozdravljata vse bolečine: čas in dobrota, a krona vsega je ljubezen.

V obdelavi miljeja mu je malokdo dorasel. Sam pravi, da se je mnogo tega naučil pri Vojnoviču, posebno iz njegove »Dubrovnške trilogije«, ki je dala moderni hrvaški dramatik popoln preobrat — na njej stoni trideset let hrvaška dramaturgija.

Milan Begović je kot malokateri književnik razkril svoje književne sposobnosti v vseh področjih književnega delovanja: v liriki (Knjiga Bocadoro), noveli (Kvartet), romanu (Giga Baričeva, Sablasti u dvorcu), kritiki in nedvomno v najboljšem jugoslovanskem libretu »Ero z onoga svijeta«.

Rojen 1878 v Vrliki, Nazorjev sošolec v splitski gimnaziji, študiral romantično in slavistično v Zagrebu in na Dunaju, služboval kot profesor v

gimnazijah, kot uradnik, dramaturg in režiser. Važno je njegovo gledališko delovanje v Hrvaški in v tujini (Hamburg, Dunaj). Umrl je leta 1948 v Zagrebu.

Vendar je Milan Begović ostal skozi vse svoje književno delovanje prvenstveno dramatik, kjer je tudi našel svoj najboljši izraz. Ves njegov dolgoletni uspeh ni dokazoval samo okus hrvaškega meščanstva, kajti njegova dela so prepotovala vse večje evropske odre, Severno in Južno Ameriko (!) in so prevedena v različne evropske jezike.

Važna črta njegovega dramskega ustvarjanja je, da so njegova dela bolj evropska, zahodnjaška, kakor hrvaška. Vzrok je več. Živel je v stiku s sodobno evropsko dramatikom, bil aktiven gledališčnik, a njegov poklic ga je orientiral romantično. Ob neki predstavi svojega dela je dejal, da mu je težko, ker tuji vidijo v Hrvaški samo neko primitivno ljudstvo, ki ne pozna niti problemov niti duševnih konfliktov, ki mučijo civiliziranega človeka — zahodnjaka, da hrvaška družba ne pozna prefinje-

nih čustvovanj in kompliciranih psiholoških procesov, da je bučni heroizem glavna karakteristika slovenskega juga. Dokazati je hotel: čeprav je bilo zgodovinsko življenje ljudstva, ki ga je opisoval, večen boj za obstanek, ni res, da so se tudi duševni konflikti reševali samo »z buzdovanom in handzarom«.

Najbližji vzpon Begovičevega ustvarjanja, kakor tudi v scenskem in umetniškem pogledu, označujejo tri drame: Božji človek, Pustolovec pred vrati in Brez tretjega. Skozi nje se vleče ista problematika, zapazena in izdelana v različnih scenskih in psiholoških vidikih. Scenski okvir je v vsaki drami drugačen, psihološki; erotika se izživlja v različnih oblikah, zavestno in podzavestno, a vedno elementarno in tragično. Nosilec erotičnih vranj in izvor erotike je pri Begoviču vedno ženska. Erotika je tudi nosilec tragike, ker ljubezenska izživljanja nosijo v sebi fatum in tragedijo. Begović prikazuje bolj ali manj iste odnose med ljudmi, problem zvestobe in nezvestobe, pojma tretjega med možem in ženo. Vmes se vie-

dejo črte senzualizma, ironije in cinizma. V vseh dramah je ženska protagonista. Reševanje njene zagonetne duševnosti daje Begovičevi dramatik največje impuize in najboljše uspehe. V svojih dramah pronika Begović v večna človeška vprašanja, pronika v erotična doživljanja in erotične komplekse — in to je osrednja dramska ideja v vseh treh delih.

V »Božjem človeku« prikazuje erotiko v njeni najfatálnejši obliki, v kateri se zaradi premočnega izgovaranja sublimira iz telesne v duhovno. V »Pustolovcu pred vrati« prikazuje umirajočo dedico, ki preživlja v sanjah (Freud!) svoje nedozivljene želje. V agoniji vidi nedokončano življenje, ki se nadaljuje po njenih željah. Režiser Branko Gavella je dejal za to tragikomedijo, da je njena vrednost za gledališče nemaljšva in da je to delo zmožno vedno vzbuditi kreativno fantazijo gledalkega človeka. Begovičeve drame so imele več uspeha v gledališkem kot v literarnem pogledu. Njegova najboljša drama »Brez tretjega« pa ima nedvomno umetniške, literarne kvalitete, zato bo gotovo ostala reprezentant njegove dramatik.

Drama »Brez tretjega« (1931) je napisal iz finala svojega romana v treh delih »Giga Baričeva« pod literarnim vplivom Krleževe drame »Agoniji« (1928). Zanj je prejel Demetrovo nagrado. (V SNG v Ljubljani so

Steška Droščeva (Giga Baričeva) in Miha Balob (Marko Barič) v drami Milana Begoviča »Brez tretjega« v uprizoritvi triaškega Slovenskega narodnega gledališča

jo igrali v sezonah 1931-32 in 1940-41.) V dramu se je popolnoma odstranil od teatra groteske in prešel v okvir lirsko psihološke drame, v kateri niso potrebni za menjavanje situacije objektivni motivi, ampak zadostujejo čisto subjektivna menjavanja čustev in štimunge.

Begović je dobro poznal dramski konflikt, ki je posebno važen za to dramo, ker aktivata samo dve osebi — Giga in Marko Barič. Prikazuje težko atmosfero, komplicirane karakterje, detajlno psihologizira. Poudarek je na dejanju in hitrem tempu, ker sodelujeta le dve osebi, razvoju dejanja pa pomaga telefon. To je okvir, jedro je karakter, psihologija. Nosilec dejanja je človek, obremenjen z vsemi podedovanimi kompleksni pojmovanja, vzgoje in morale. Vlada analitični intelekt. Dejjanje vsebuje notranje zelo zanimiv psihološki motiv: v času po prvi svetovni vojni čaka žena polnih osem let svojega moža, za katerega ni vedela, ali je

v ujetništvu ali je mrtev. Podzavestno je čutila, da se bo vrnil, kljub nasprotnim prepričevanjem. Njen poseben pojem o odnosu do moškega ustvarja dramsko akcijo. Zanaša se na nekak fiktivno in zaradi nje stori zločin njemu, ki ga je najbolj ljubila. Giga ni dojela, da je mogel samo en odnos človeka do človeka: odnos razumevanja in odpuščanja. Nenadni vdori spominov v dramu prinesejo nekaj lirične tišine in topline, a izginejo pod novimi udarci nakopičene duševne vznemirjenosti, sumničnjosti in cinizma. Problem drame je zreduciral na ozko področje osebnih interesov in erotike, paralelno pa se spopadata tudi dve morali — dve pojmovanji o morali.

Milan Begović je v tej drami najbolj zagrabil v življenje, vnesel je največ ustvarjalnih naporov v psihološko portretiranje človeka. Drama je gotovo ena od najboljših uspehov moderne jugoslovanske dramatik.

S. S.

BRATSKO

Mira Mihelič

Praznik zrelih češenj

V starih časih so živelj palčki, smešni, komaj ped veliki možički, ki so znali čarati in so ljudem ali pomagali ali nagajali. Zdaj jih baje že lep čas ni nihče več videl. To je zato, ker ljudje ne verjamejo več vanje. Tudi otroci so že tako pametni, da se ti bodo smejali, če jim porečeš, da kopljejo palčki zlato v gori, ali delajo pod drevesnimi koreninami solne za prebivalce gozda, ali stanujejo v starem votlem drevesu v kotu vrta in gospodarijo od onod ptičem in rastlinam. Samo Puhek je še tako neumen, da verjame, kajti on še ne hodi v šolo, in zato še ne zna ne pisati, ne brati, ne računati, ne misliti tako kot odrasli ljudje. Puhek je trdno prepričan, da ima v starem javoru v kotu vrta svoje stanovanje stari dobri palček, ki prinese jeseni otrokom lešnikov, kostanjev in orehov, spomladi jagod, v zgodnjem poletju pa češenj. Češnje razobesi palček po velikem češnjevem drevesu, ko odpade cvetje. Obesi drobne zelene bunčice, ki se debelijo in debelijo, a so še dolgo zelene. Neke noči pa vzame palček vedrico z rdečo barvo in nekaj čopičev, velikih in majhnih, spleza na drevo in prebarva vse češnje lepo svetlordeče.

Zjutraj se Puhek zbudi, pogleda skozi okno na vrt in glej, drevo se leskeče od drobnih rdečih žogic, ki se po dve in dve

zibljejo na prepolnih vejah! Puhek zaploska in pove velikima bratema, ki že hodita v šolo, da je palček češnje čez noč pobarval. Brata zmigneta z rameni, se spogledata in zašepčeta drug drugemu, kako je Puhek ne-

»No, kaj jih ne boš pokusil?« se oglasi od zgoraj tih, nekoliko raskav glas. Puhek se spet ozre kvišku in ugleda palčka, ki jaha okobal na debeli veji. Okrog njega sedi levo in desno cela truma kosov.

umen, vendar mu nočeta kaziti veselja in ga pustita v njegovi veri. Nato se med običajnim vpitjem in razsajanjem odpravi v šolo, potem ko ju mamica prežene z vrta, češ da zdaj že ne bosta obirala češenj, ker bi zamudila pouk. Zdaj zavladava vsepovsod popolna tišina in to je dobro, zakaj palček se, kakor vsa vilinska bitja, boji hrupa. Puhek pa se po zajtrku tiho kakor miška splazi bosih nog na vrt, stopi pod češnjevo drevo in pogleda kvišku.

Češnje, debele in nasmejane, se zibljejo nad njim po vejah, vendar previsoko, da bi jih lahko dosegel s kratkimi ročicami. Zdajci mu, čof, prileti debela češnja na golo glavico. Nato še, čof, čof, še ena in še ena, da si v strahu zavaruje z rokami puhasto teme.

»Očka pa pravi, da bo treba vzeti puško in nekajkrat ustreliti mednje, da se svojat tatinska preplaši. To kosi slišijo in tudi razumejo, ker so pametne ptice. Brž se razkropijo in tudi palček izgine kot kafr. Na drevesu ostane samo Puhek, ki se oklepa debela in jote, ker ne ve, kako bi prišel dol, če ostane na češnji, pa se boji, da ga bo očka ustrelil, ko bo streljal med kose.

»Poglej ga, Puhka!« vzklíkne mamica. »Kako pa si ti prišel na drevo?«

»Palček mi je spustil lestvico, po kateri sem splezal,« pravi objokani Puhek, ki ga očka dvigne s češnje. Seveda se očka in mamica smejeta in pravita, kakšno domišljijo ima ta otrok. Odrasli niso zmeraj tako pametni, kakor sami o sebi mislijo, si reče Puhek, pobere češnje, ki mu jih je vrgel palček z drevesa, in jih pohrusta. On že ve, kako je bilo.

Pripravljata se na morje

Slobodan Lazič:

Večerna pesem

»Višnja snežna,« pravi Vinka,
»Zarja nežna,« pravi Tinka;
»Kje je srajčka?« Kje blazina?« reče Zinka.

»Log zeleni,« pravi Vinka,
»Cvet rumeni,« pravi Tinka;
»Jaz bom spala in smrčala!« reče Zinka.

»Noč, milina,« pravi Vinka,
»Mesečina,« pravi Tinka;
»Ne brbljajta! Mir že dajta!« reče Zinka.

Prevedel Ivan Minatti

Čudne rastline

Podobna je tudi neka druga rastlina rozalis. Njen okrogli list je ob robovih porastel z dlaticami, ki imajo lopataste izrastline na koncih. To so žleze, iz katerih izloča rastlina strupene sokove. Ko pade kaka žuželka na list, se te dlaticice z lopaticami nad njo zapro in jo takoj usmrte. Ko rastlina izsesa iz muhe vse hranljive sokove, dlaticice spet popuste, rastlina pa se odpre in iz nje izpadejo nerazkrojeni deli ulovljene muhe.

»Danes je praznik zrelih češenj,« pravi palček Puhku. »Te ga posebno kosi praznujejo, skoraj tako slovesno kot praznik zrelega grozda. Zal nisem utegnil to noč vseh češenj pobarvati, ostala jih je skoraj še polovica zelenih. Pa tudi barva ni več, kakor je bila njega dni. Presvetla je. Ne vem, kaj si mislijo poljski palčki, ki jo izdelujejo! Menda varčujejo s cinobrom na račun potrošnikov. Treba bo napisati članek o tem v 'Palčkovega poročevalca'. Stojte! se nenadoma obrne h kosom. »Nisem vam dal znamenja, da smete že pričeti zobati!« Kosi nemirno prhutajo s krili, poželjivo obracajo glave in se ozirajo po češnjah, neki mladi kosek pa se ni mogel premagati in je skrivoma odtrgal eno, ki je rastla ravno za njegovim hrbtom. Zdaj se prestraši in jo izpusti iz kljuna.

»Ali ne prideš gor k nam?« vpraša palček Puhka, potem ko je kose ukrotil.

»Ze — toda kako?« ga klavrno vpraša Puhek in iztegne ročice. Palček mu spusti s svoje veje lestvico iz vrvi, po kateri spleza Puhek, čeprav nekoliko nerodno in boječe, do svojega prijateljčka na veji. Palček ga posadi poleg sebe, nato si potisne dva prsta v usta in rezko zažvižga. To je znamenje za kose, da začnejo prepevati hvalnico zrelim češnjam, kosi z drugih

TONE PAVČEK: Lažnivo pismo z morja

Vsem navrhan koš pozdravov, ki jih hranimo za vas boter som in striček ježek in seveda tudi jaz.

Najprej ježek, črni ježek. Ta je kuhar in gurman: svoje šmentane bodice cvre in peče dan na dan.

Tudi som ni karsibodi. Pravijo, da vse požre. No, z menoj je kakor putka, tih in skromen, kar ga je.

Na plavuti me posede, pa na morje hodim z njim. Tam z galebi pomožujem zvezde biserne lovim.

Dan in noč lovim in čakam na povodnega moža, pa doslej, pri moji veri, skrb brez haska je bilá.

Ko pa pride, bom sporočil, da nemudoma lahko se pripelжете pockuat to zverino za brado.

A za zdaj mi oprostite, če to pisemce ima madeže na vsaki strani, saj jaz nisem kriv tega.

Kriv je ježek, kuhar ježek, ki napekel je bodice, jih zabelil z mesečino, to slaščico vseh slaščic!

OBLUTKOVNEM ODRU

Ko so zaprli šolska vrata, je nam pionirjem iz Vrhovčeve 4 postalo dolgčas. Ugibali smo, kako bi naredili lutkovni oder. Začeli smo kar nekoga popoldneva. Mišo je prinesel deske, Mate papir, jaz pa sem poskrbel za orodje in začeli smo delati. Ko je bil oder končan, smo začeli delati lutke. Z Janezom sva jih modelirala iz gline. Pobarvali smo jih. Pionirke: Nataša, Marjana in Alenka pa so sešile obleke. Drugi dan popoldne smo imeli že prvo predstavo. Na predstavi so se zbrali vsi otroci iz naše hiše. Igrali smo igrice »Volk in kmetiče. S to igrico smo zlasti razveselili naše cici-bane. Mi pionirji pa smo bili z uspehom zadovoljni. Zdaj pa se često zbiramo v našem lutkovnem gledališču.

Nagradna slikanica »Maček in ptička«

Opišite našo slikanico »Maček in ptička« in pošljite opise uredništvu mladinske strani »Ljudske pravice«. Najboljši spis bomo nagradili in priobčili.

Milan Paternoster Miško, 4. B. razred

Muha in polž

Muha je videla polža, kako počasi leze, zato se je hotela pred njim pobahati.

»Joj, polček, kako si počasen,« ga je odgovorila. »Poglej mene, kako sem urna.«

Zletela je in se ujela v pajčevino, ki je bila razpeta med vejami.

Pavel Mišmaš, gimnazija, Stična.

V nevarnosti

V naravi je vedno polno nevarnosti. Nevarnost preti močnim in slabim. Zato se vse bori za svoj obstanek.

Neka brazilska riba požre svoje mladiče, če so v nevarnosti. Na varnem kraju pa jih potem spet sizbruha.

Jelen se reši z begom. Bizoni zberejo mladiče v gručo, okoli njih pa napravi obrambni pas.

Ko je neka vrsta žab v Južni Ameriki v nevarnosti, da bo usahnila, potem se mladiči priljejo očetu na hrbet. Ta skoči z njimi vred v vodo in jih nese v varen kraj.

Nekatere živali skušajo napadalec pregnati z neznosnim smradom.

Kenguru stlači mladiča v vrečo, ki jo ima pred sabo, in ga tako zavaruje pred različnimi nevarnostmi.

Zelvi je oklep zaščita pred nevarnostjo; jeza pa varujejo njegove bodice. Zvijse se v bodičasto kroglo, brž ko ga kdo napade.

Neke vrste morski rak — jastog — si v nevarnosti sam odščipne »skarje« in beži. Kuščar pa si odtrga rep, če ga ujamejo zanj.

UREDNIKOV KOTIČEK

Bralcem in sodelavcem!

Na naši strani za mladino bomo z današnjo številko odprli nov kotiček, ki bo urednikov. Naša želja je, da vanj dopisujejo vsi mladi bralci »Ljudske pravice«. Pišite uredniku svoja doživlja doma ali na počitnicah, pišite mu o svojih vsakršnih težavah, in urednik bo na Vaša pisma odgovarjal. Prav tako je naša velika želja, da na mladinsko stran »Ljudske pravice« tudi Vi čimveč pišete. Vse Vaše dobre pesmi, povesti, pravljice in spise bomo z velikim veseljem priobčevali. Mnogi znajo sestaviti in narisati rebuse in križanke. Pošljite jih uredniku naše mladinske strani. Toplo se Vam priporoča in Vam želi prijetnega, zdravega oddiha, kjer koli ste.

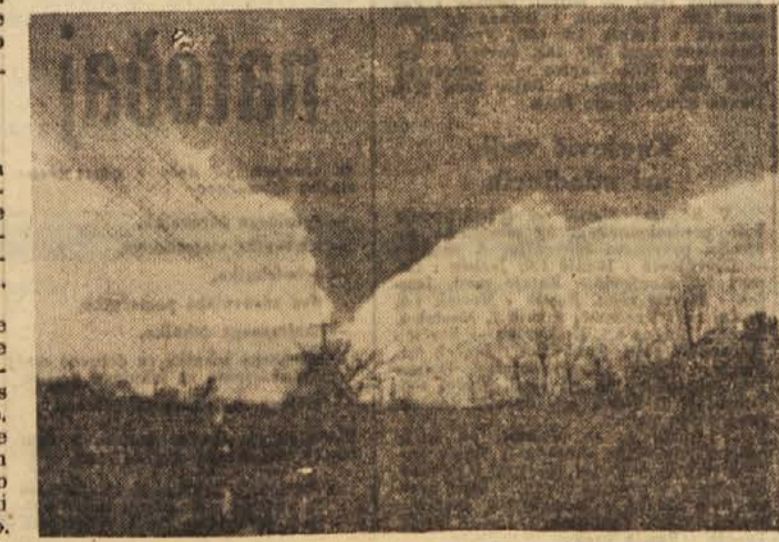
Urednik.

TORNADO

Tornado je strahoten vrtilinasti veter. Na 100 m široki in več 100 km dolgi poti povzroča najhujša opustošenja. Brzina tornada znaša tudi 320 km na uro. V času svojega divjanja razvije tornado neverjetno silo. Zgodilo

se je že, da je 80 tonski železniški vagon poln potnikov dvignil v zrak in ga prestavil 30 m

daleč od tračnice na travnik; poleg tega odnaša strehe do 25 km proč od kraja razdejanja, ruje

Tornado divlja

Pogovor žuželk

Žuželke se pogovarjajo na svojstven način. Za to ne potrebujejo ne jezikov, ne ustnic, ne glasu. Namesto vsega tega uporabljajo tipalke. Kadarkoli vidite dve čebeli, kako se otipavata, vedite, da se pogovarjata.

Ptice pa imajo svoje posebne glasove in pesmi, s katerimi se pogovarjajo. Tudi za slučaj nevarnosti imajo poseben znak, s katerim druga drugo opozarjajo. Ko zasluži kokoš nevarnost, se takoj počene za piščančki in jih začne klicati pod svoje varno krilo. Često je tu, l moč videti ptice, ki sede na veji in čivkajo. V svojem jeziku se pogovarjajo o tem, kaj se jim je pripetilo.

Bili smo v Kumrovcu

Osemnajstega junija smo bili v Kumrovcu. Zgodaj zjutraj sta dva lepa avtobusa odpeljala iz Ljubljane sto deset pionirjev. Vso pot smo veselo prepevali.

Popoldne smo se pripeljali v Kumrovec. Ogledali smo si rojstno hišo maršala Tita. Okrog hiše je lep vrt. Na vrtu stoji kip tovariša Tita. Pred njegovim kipom smo se slikali. Nikoli ne bom pozabila tega lepega dne.

Iz Kumrovca smo poslali tovarišu Titu sledeče pismo:

Ljubljani tovariš Titó!

Občinski ljudski odbor Ljubljana-Center nam je kot najboljšim učencem osnovnih šol za nagrado organiziral lep izlet z avtobusi v Vaš rojstni kraj.

Videli smo Vašo rojstno hišo, zibelko, v kateri ste kot otroček spali; videli smo pašnike, kjer ste kot deček pasli krave in se igrali s tovariši.

Te pozdrave Vam pišemo na mizi, na kateri ste verjetno pisali domače naloge in se učili, in Vam obljubljamo, da bomo še nadalje vzorni učenci in dobri pionirji.

Zelimo Vam srečen povratek iz dolgega potovanja po Sovjetski zvezi in da bi se kmalu zopet videli v naši lepi Ljubljani.

Kumrovec, 18. junija 1956.

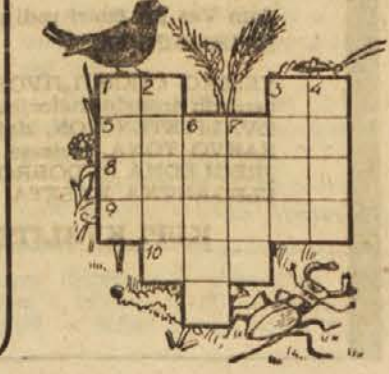
Sašek Mojca, učenka 2. c razreda osn. šole Frana Levstika v Ljubljani Levstikov trg 1.

orjaška drevesa, brzojavne drogove, železniške pragove, odnaša visoko v zrak živino in ljudi ter jih včasih nepoškodovane spusti na zemljo. Nekega dečka je tornado dvignil nad 1000 m visoko, neko žensko pa je nosil po zraku 11 km daleč!

KRIŽANKA »POLETJE«

Vodovavno: 1. začetnici mesta v Vojvodini, 5. srbohrvatski predlog, 5. potreben za zavijanje, 8. živa bitja, 9. glinasto, 10. žensko ime.

Navpično: 1. orodje, potrebno za rezanje (množina), 2. tkanina, 3. prebivalec Britanskega otočja, 4. reka v Italiji, 6. prijava, 7. izsekani rrostor v gozdu.

AKTUALNI PROBLEMI SVETOV ZA TELESNO VZGOJO

PREHODNO OBDOBJE

To leto naj bi bilo za naše, pred meseci ustanovljene svete za telesno vzgojo pri okrajih pa tudi pri mnogih občinah nekakšno prehodno obdobje, ki naj bi se v njem utrdili in obravnavali predvsem tiste naloge, ki ne zadevajo trdo ob materialna sredstva. Gre predvsem za reševanje kadrovskega vprašanja, ki je vsakokrat problem številka ena naše telesne vzgoje.

Nihče ne more zanikati, da so pomanjkljivega števila našega kadra kriva le materialna sredstva. Brez dobrih vaditeljev, trenerjev in učiteljev telesne vzgoje sploh pa si le-te, takšne kot si jo želimo, ne moremo predstavljati. Seveda imajo sveti razen organizacije in pripravljanja

raznih tečajev še druge naloge, kot n. pr. proučevanje splošnega položaja, ki se v njem nahaja celokupno telesnovzgojno gibanje na njihovem območju. To pomeni, da je treba letos pripraviti vse potrebno za postopno podružbljenje telesnovzgojnih naprav, zaenkrat vsaj tistih, ki sedaj propadajo, ker društva nimajo sredstev, da bi jih vzdrževala. O podružbljenju telesnovzgojnega parka in naprav smo pred in ob ustanovitvi Sveta za telesno vzgojo mnogo govorili, potem pa so glasovi o tem utihnili.

V NEKATERIH OBČINAH SE JIM NE MUDI

Telesnovzgojne svete pri okrajih so ustanovili nekoliko prepozno, da ne govorimo o občinah, kjer so to naloge le delno izpolnili. Prepozno zato, ker so takrat že okrajni in občinski odbori skoraj sprejemali proračune. Okraj-

IGRISCA VSAJ PRI SOLAH

Naloga svetov pri občinskih ljudskih odborih je zelo pomembna. Tak svet lahko začne telesnovzgojno življenje s pomočjo sveta za šolstvo. Naloga obeh je najprej zagotoviti prostor za šolsko igrišče in ga ob pomoči mladine tudi urediti. Nadaljnja skrb naj bi bila zgraditev telovadnice, ali pa ob današnjem pomanjkanju investicijskih sredstev urediti zanj kak drug prostor. Zlasti pa je treba preskrbeti mladino učitelja, ki bo imel vsaj telesnovzgojni tečaj. Svete pri okrajih je treba le pohvaliti, ker vidijo svojo osnovno nalogo v krajih, kjer sploh še ni nobene telesnovzgojne organizacije ampak le šola.

Vsi okrajni sveti so izvedli anketo o splošnem stanju, zlasti o kadru naše telesne vzgoje, vendar sedaj, razen o štipendiranju, še ni nič slišati o njihovih krepih, ki naj bi ublažili najbolj občutljive probleme. Urejevanje in graditev šolskih in drugih igrišč ob pomoči mladine ne napreduje tako kot smo pričakovali. Razen iz kopskega okraja in deloma novomeškega je od drugod le malo slišati o teh najnujnejših delih. Skoraj povsod se izgovarjajo na pomanjkanje sredstev. Prav zato se bodo morali sveti s svojim delom uveljaviti, da bodo lahko od odborov zahtevali sredstva in izvajali finančno politiko na telesnovzgojnem področju.

FINANČNO POLITIKO NAJ IZVAJAJO SVETI

Sedaj vsaka organizacija kolikor toliko vleče na svojo stran oziroma misli samo nase. Občinski odbori se bodo morali sprijazniti s tem, da bo treba pri proračunu tudi telesni vzgoji odmeriti njen del, ki tu pa tam ne bo majhen. Letos smo, kar zadeva finančno politiko pri športu, ostali še kar pri starem, vsaj glede razdeljevanja sredstev. Razlika je le v tem, da so tako Partizan kot športne organizacije letos dobile manj sredstev kot prejšnja leta. Manjše dotacije za obe organizaciji sta sicer le nekoliko manjši, vendar vse kaže, da od podjetij telesna vzgoja letos nima skoraj ničesar pričakovati. Resnica je, da ni nihče nadziral kako trošijo sredstva, ki so jih dajala podjetja, vendar so bila društvom v veliko pomoč. Vsekakor bi bilo umestno, če bi podjetja še vnaprej odvajala del svojih sredstev za telesno vzgojo, ki pa naj bi jih prejeli sveti za telesno vzgojo in jih seveda glede na potrebe celote in posameznih organizacij tudi razdeljevali.

D. K

DRŽAVNO PRVENSTVO V BOKSU

V Beogradu so bile finalne borbe za letošnje državno prvenstvo v boksu. V posameznih kategorijah so novi prvaki naslednji: muha - Paljič, banant - Radanov, patesolalaka - Benedek, lahka - Stojanović, polvelter - Jovović, welter - Sovljanski, polsrednja - Marjčič, srednja - Sorgič, polteška - Bogunjič, težka - Nikolič.

ZNOVA NEUSPEH DINAMA NA ŠVEDSKEM

MALMÖ : DINAMO 2:1 (2:1)

V zadnji tekmi svoje švedske turneje so nogometaši zagrebškega Dinama doživeli neuspeh. Malmö je premagal Dinamo z 2:1 (2:1). Tudi na tej tekmi je prišla do izraza osnovna slabost igralcev Dinama - neučinkovitost. Zagrebčani so streljali mimo gola tudi takrat, ko v švedskih vratih ni bilo nobenega igralca.

V finale so se plasirali po štirje najboljši iz vsake skupine. V finalu stejejo tudi mesebojni rezultati finalistov, doseženih v predtekmovanju. Izidi prvega kola: Sturm : Mestek 1:0, Janžek : Knežević 0:1, Čerpnjak : Jazbec prek., Sturm : Mestek 1:0, Janžek : Knežević 0:1, Čerpnjak : Jazbec prek., Sturm : Romih prek.

Telovadnica na skednju. Marsikje bi bili tudi z njo zadovoljni.

NESPORAZUM NA REPUBLIŠKEM JADRANEM PRVENSTVU

Besedo ima brodarska zveza

V soboto in nedeljo je bilo v Izoli republiško prvenstvo v jadrani za jadrnice tipa SNIPE. Ob velikem zanimanju prebivalstva (privedite je oba dni gledalo okrog 3000 gledalcev) se je v petih regatah pomerilo 10 tekmovalcev slovenskih brodarskih društev Jandro (Koper), Burja (Izola), Pirat (Piran), Sidro (Maribor) in Ljubljana.

Zaradi pomanjkljive organizacije, predvsem pa zaradi tega, ker je sodniški zbor šel namesto petih le tri člani, je prišlo do raznih nesporazumov, ki jih bo morala rešiti jadralska komisija pri Brodarski zvezi Slovenije. Naslov republiškega prvaka bodo torej letos namesto na vodi, podellli za zeleno mizo. Težave so se začele že v prvi regati, v kateri je prepričljivo zmagal Koprčan Kosmina, vendar so ga diskvalificirali. Kosmina je namreč mislil, da veljajo za republiško prvenstvo ista pravila kot za državno prvenstvo in ni obšel srednjega plovcva. Odsotje ni bilo zdaj razpravljavati, ali je sodniški zbor pred tekmovalcem do današnja seznanjen tekmovalce s pravili ali pa je Kosmina to točko prezrl. Dejstvo je vsekakor, da je diskvalifikacija preostra kazen, saj z napačno, ki jo je naredil, ni pridobil niti na času niti na točkah. Zaradi diskvalifikacije je zmagovalec ostal na zadnjem mestu, prvi je bil Bogič (Ljubljana), drugi Herman (Ljubljana), tretji pa Trpin (Piran).

V drugi regati je bil spet prvi Kosmina. Drugo mesto je osvojil Venturini (Koper), tretje pa Trpin (Piran). V tretji regati je zmagal Sarič (Izola).

ŠAHOVSKO PRVENSTVO SLOVENIJE Šest remijev v I. kolu

Ljubljana, 11. jul. - V prvem kolu šahovskega prvenstva Slovenije so bili doseženi naslednji rezultati: Lorger : Trampuz remi (20 potez), Grosek : Pac remi (20), Vošpernik : Mišura 0:1 (32), Germeč : Lešnik 1:0 (41), Preinfalk : Čuderman remi (25), inž. Levčič : Kočvar remi (22), Stupica : Z. Gabrovšek remi (40), Smigovec : Bojcec remi (24). Danes igrajo drugo kolo.

Knežević vodi pri mladincih

V Rogatici Slatini so igrali zadnje kolo predtekmovanja za mladinsko šahovsko prvenstvo Slovenije. A skupina - Djordjevič : Ivanič 1:0, Jazbec : Lorenz 1:0, Knežević : Rataj remi, Jamšek : Mavrič remi, Romih : Mestek 1:0. Vrstni red: Knežević, Romih 7, Mestek 6, Jazbec, Lorenz 6,5. B skupina - Bertič : Štepanovič remi, Študička : Janžek 0:1, Sturm : Picek 1:0, Čerpnjak : Dolanc 1:0, Topalovič : Sprajc remi. Vrstni red: Čerpnjak 8, Sturm 6,5, Sprajc, Janžek, Študička po 6.

V finale so se plasirali po štirje najboljši iz vsake skupine. V finalu stejejo tudi mesebojni rezultati finalistov, doseženih v predtekmovanju. Izidi prvega kola: Sturm : Mestek 1:0, Janžek : Knežević 0:1, Čerpnjak : Jazbec prek., Sturm : Romih prek.

Vodi Knežević s 3,5 točke.

BALKANSKE ATLETSKE IGRE

Tako kot nekdanj

15. balkanske atletske igre bodo od 20. do 22. julija v Beogradu ob sodelovanju športnikov iz Bolgarije, Grčije, Romunije, Turčije in Jugoslavije. Organizatorji pričakujejo, da se bo atletske igre udeležilo približno 220 do 245 športnikov. Od 18. julija dalje se bodo vsi sodelujoči nastanili v študentskem domu »ivo Lolo Ribare«, ki ga posebej v ta namen urejajo. Jutri se začno pripraviti naših atletov. Tekmovalci v tehničnih disciplinah in sprintu bodo imeli skupni trening v Gornjem Milanovcu (45 športnikov), tekači na srednje in dolge proge pa v Mariboru.

HISTORIJA BALKANSKIH ATLETSKIH IGER IN RAZVRSTITEV MOSTEV NA NJIH

- 1930 - Atene: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Bolgarija, Turčija.
- 1931 - Atene: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Bolgarija, Turčija.
- 1932 - Atene: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Bolgarija, Turčija.
- 1933 - Atene: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Turčija, Bolgarija, Albanija.
- 1934 - Zagreb: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Turčija, Bolgarija, Albanija.
- 1935 - Carigrad: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Turčija, Bolgarija, Albanija.
- 1936 - Atene: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Turčija, Bolgarija.
- 1937 - Bukarešta: Grčija, Romunija, Jugoslavija, Turčija, Bolgarija.

- 1938 - Beograd: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Turčija, Albanija.
- 1939 - Atene: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Turčija, Albanija.
- 1940 - Carigrad: Grčija, Jugoslavija, Romunija, Turčija.
- 1953 - Atene: Jugoslavija, Grčija, Turčija.
- 1954 - Beograd: Jugoslavija, Grčija, Turčija.
- 1955 - Carigrad: Jugoslavija, Turčija, Grčija.

Trgovska podjetja s pohištvom pozor!

S 25% znižanjem prodajne cene Vam nudijo kvalitetno

KUHINJSKO POHIŠTVO

Zasavska lesna industrija

»ZALEŠ«
Telef. št. 16

Izkoristite izredno priložnost in pohištve z naročili. 2738

Akademija za gledališko umetnost v Beogradu

razpisuje

natečaj

za sprejem novih študentov v igralski odsek

za šolsko leto 1956/57

V akademiji za gledališko umetnost bo v šolskem letu 1956/57 en razred za igralsko umetnost. Sprejemniki se bodo kandidirali obeh spolov, imajo najmanj 17 in največ 23 let starosti z naslednjimi šolskimi kvalifikacijami:

- gimnazija z višjim tečajnim študijem, učiteljska šola ali najvišje sorodno šole.

Prošnje s 30 din taksne za sprejemni izpit naj pošljejo kandidati rektoratu Akademije najkasneje do 1. septembra 1956.

Železarna »Boris Kidrič«

Nikšič

razpisuje

natečaj

za sprejem na delo v zdravstveno službo železarne:

- splošnega zdravnika,
- zdravnika stomatologa,
- zobotehnik,
- dva zdravniška pomočnika,
- sanitarnega tehnika,
- strojne tehnika za delovno mesto referenta za tehnično zaščito,
- nižjega medicinskega delavca.

Plača po pravilniku. Samska in družinska stanovanja zagotovljena.

Ponudbe s krajšim življenjepisom in podatki o dosednji službi pošljite najkasneje do 31. julija 1956.

Vodi Knežević s 3,5 točke.

Mednarodni telovadni dvoboj v Trbovljah

Na letnem telovadničnem v Trbovljah sta se sinoči pomerili reprezentanca češke sindikalne telovadne organizacije ROH in slovenska telovadna reprezentanca. Čehi so nastopili člani: Kratošvil, Kuska, Vondrak, Trmal, Sulc, Najzar, Nekola, Prohaska, Členice, Matušková, Senova, Fonoval, Šanda, Hocova, Trpičkova, Novakova. V slovenski reprezentanci manjka nekaj najboljših telovadcev, zato pa so domačini okrepjeni z Jurjevičem in mladincem Cerarjem, ki prav nič ne zaostaja za svojimi stareljskimi tovaršili. V Trbovljah je vladalo podoba, vendar je bilo več dopolne prodanih čez 3000 vstopnic.

V naseljih nad sotesko Koritnice

(Od posebnega dopisnika »Ljudske pravice« in »Ljubljanskega dnevnika«)

Ravno polje, julija (zvečer)

Danes se je vreme docela spremenilo. Namesto prejšnjih oblačnih in celo nekoliko deževnih dni je ves dan pošteno pripekalo sonce.

Zjutraj se je kakih ducat mož iz našega drugega taborišča napotilo skozi vasico Gornji Lukomir v približno 500 m globoko grapo - kanjon Rakitnice.

Ce rečem svase, pri tem ne smete misliti, da gre za naselje, kakršna vidis pri nas na primer na Gorenjskem ali Dolenjskem. Zmotili bi se, če bi tako mislili. To je skupnica čudno majhnih, a razmeroma visokih kolib s strminami lesenimi strehami. Oken ta prebivališca nimajo, samo nekakšna vrata.

Na pragu sede ženske na pol zastrti obrazov, oblečene v dimijes, s kroglim pumparicem podobne hlače. Nekaj jih dela tudi na bližnjih njivah, skoraj vse pa imajo na čelu okras, izdelan haje iz cekinov. Ta lišp je vedno tako sestavljen, da sili srednji zlatnik med očmi skorajda prav na nos.

Ko smo začeli z ženskami pogovor, so nekaj minut prav prijazno odgovarjale na naša vprašanja. To velja tudi za dekleta. Kakor hitro pa je minilo okrog vsi niso spravi iz njih ne bele

ne črne. Če si še naprej silil vanje z vprašanji, so se obrnile in izginile v katero izmed kolib. Pri tem so bila zlasti urna dekleta.

Moških malone ni videti. Doma in na polju ne delajo, pač pa kupujejo s konji in drobnico. Vedno so na poti in ženskam v teh krajih so edini vir novic iz oddaljenih planinskih vasi in iz zunanega, civiliziranega sveta.

Ljudje v takšni vasi imajo vsi enake priimke. Vsih odborov ali česa podobnega nimajo, pač pa sem slišal, da imajo starosti, ki ga ubogajo v važnejših rečeh.

Otroci ne hodijo v šolo, ker je daleč naokoli ni.

Pozabili bi skoraj povedati, da smo večeraj potovali skozi podobno vas, ki je imela veliko kamnito hišo, pokrito s pravo strešno opeko. Baje je to Zadrinski dom, sezidan na kdo ve čigavo pobudo, vendar ga sploh ne uporabljajo. Zato so prav zadnje dni menda sklenili, da ga bodo počasi podrli, opeko pa prodali v dolini...

Davi smo se torej odpravili v kanjon Rakitnice. Opraskani po nogah in rokah smo res pripeželi na dno in našli tam skromna taborišča naših alpinistov.

hidrologov in geologov z Geigerjevimi števeci. Ta odprava prodira po dna kanjona.

Sudenje je bilo pričrno. Drug drugemu smo sporočili novice in ugotovili, da je razpoloženje odprave izvrstno in da smo dosej že vsi čili in zdravi. Prodiranje po kanjonu dostej ni zahtevalo hušjih naporov, čeprav so si morali večkrat pomagati z vrvmi in drugimi alpinističnimi pripomočki.

Tudi geologi in hidrologi so bili zadovoljni s svojim delom, ki je že rodilo uspehe. Kakšne - pa nam za zdaj še niso stegnili razložiti, kajti drug za drugim smo se, opečeni od pripekajočega sonca, pognali v dolg in globok tolmun Rakitnice. Lahko rečem, da voda ni bila kaj topla.

Ko smo potem nekaj melega pojedli, smo se po kratkem postanku v slikovitem kanjonu poslovlili in se podati nazaj v strmo goščavo, da bi 500 m višje prišli na Ravno polje in po sjevm v svoje taborišče.

Tisti z dna kanjona bodo prišli jutri sicer že nekoliko dalje, vendar bodo še vedno v našem dosegu. Tako jih bodo jutri spet obiskali in morda se jim bo potem kdo od nas celo priključil.

M. Jakšič

»VESNA« KUPCI RADIJSKIH SPREJEMNIKOV »SAVICA«

Novi proizvodni postopki in stroga tovarniška kontrola so nam omogočili ponoven dvig kakovosti naših izdelkov. Zato

PODALŠUJEMO GARANCIJO od dosedanjih 6 NA 12 MESECEV za vse sprejemnike »VESNA« in »SAVICA«, ki jih potrošniki nabavijo po 1. JULIJU 1956. Z garancijo se Vam nudi

BREZPLAČNO POPRAVILU IN ZAMENJAVA VSEH DELOV

sprejemnika, razen elektroni, ki imajo 6-mesečno garancijo, ker niso naš proizvod. Lastna proizvodnja sestavnih delov je jamstvo, da so

NADOMESTNI DELI VEDNO NA RAZPOLAGO

Radijski sprejemnik »SAVICA« je danes tako poznan, da je postal že pojem za merilo kvalitete.

Zato Vas pri izbiri radijskega sprejemnika opozarjamo na POSEBNOST »VESNA« SPREJEMNIKA:

VELIKO OBČUTLJIVOST IN SELEKTIVNOST, omogoča nova izvedba medfrekvenčnih transformatorjev MT 5 (feritna jedra, jugopaten). KVALITETEN TON, daje 3 W zvočnik nove izvedbe, BARVO TONA, izbirate s posebnim potenciometrom, PREGLEDNA IN DOBRO RAZSVETLJENA SKALA omogoča hitro nastavitvev postaje, ELEGANTNA KASETA je lep okras Vašega doma.

KUPI KVALITETNO, DA BI KUPIL CENENO.

TELEKOMUNIKACIJE LJUBLJANA-PRŽAN

DNEVNE NOVICE

OBVESTILO!

Zaradi tehničnih zaprek bo zbiranje nagradne ankete Državne založbe Slovenije, ki je bila objavljena v »Ljudski pravici« 23. junija t. l., 21. junija ob 11. uri v sindikalni dvorani DZS, Ljubljana, Mestni trg 26, in ne 14. junija.

Obvestilo. Uprava cest OLO Ljubljana obvesta, da je s 1. julijem 1956 prenehala vzdrževati ceste I. in II. reda na področju mestnih občin Ljubljane ter morajo interesi podčetnih in nadčetnih napeljav v bodeče prečišči za prekope cest in povlažitve dovoljenja pri Upravi za cestno in tehnična sekcija, Ljubljana, Parnova 33. - Uprava cest OLO, Ljubljana, Vilharjeva cesta 14.

LJUBLJANSKI FESTIVAL

IV. LJUBLJANSKI FESTIVAL od 30. junija do 21. julija 1956

Cetrtek, 12. julija: ob 20.30: M. Begović: »Brez tretjeje«; Izjava SNG Trst. Sodelujeta Sietka Dročeva in Miha Baloh. Režiser Jože Babič. Predstava v krogu. Viteška dvorana (Križanke). Petek, 13. julija: ob 20.30: J. Gotovac: »Simfonično Kolo«; Miakar: »Plesalec v sponah«; Gounod: »Valpurgina noč«; Richard Strauss: »Nekdanje svečanosti«. Nastopi Veronika Miakar: Izjava balet ljubljanske Opere. Križanke. V primeru slabega vremena v Operi. Ceneno občinstvo naprosamo, da pride na prireditve v Križankah točno, ker bodo prehodna vrata ob pričetku predstave zaklenjena.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Cetrtek, 12. julija ob 19.30: Baletni večer: Gotovac: »Simfonično kolo«; Miakar: »Plesalec v sponah«; Gounod: »Valpurgina noč«; H. Strauss: »Nekdanje svečanosti«. Festivalna predstava v Letnem gledališču v Križankah ali ob slabem vremenu v Operi. V vlogi primabalerine pariške Opere nastopi v baletu »Nekdanje svečanosti« v petek, dne 13. julija 1956, kot gost Veronika Miakarjeva.

RAZPIS Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani, Miklošičeva c. 20, razpisuje mesto pomočnika direktorja s pravno-ekonomsko fakulteto; mesto sekretarja s pravno-ekonomsko fakulteto; 2 mesti strojeopis z znanjem stenografije, po možnosti s srednje ekonomsko šolo.

Prošnje predložite na gornji naslov do 20. julija 1956. Turistično društvo Ljubljana prireja v počastitev Dneva šoferjev promennadi koncert v cetrtek, 12. julija ob 19 pred Narodnim domom. Koncert

izjava godba LM pod vodstvom kapelnika R. Stariča. — Vabljeni!

Pravni oddelek pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani objavlja, da bo v petek, 20. julija 1956 ob 10 v Zbornični dvorani Univerze, Trg revolucije 11, javno branil doktorsko disertacijo z naslovom: »Pravni položaj inšpekcije dela v FLRJ pri izvrševanju nadzorstva o uporabi predpisov iz delovne zakonodaje« kandidat Teofil Popović iz Beograda, Ulica Sv. Tavoje 30-II.

Slasten zajtrk je »VITA« čaj z mlekom!

FLEX v hišo! FLEX v potno torbo! Masten madež lahko dobis vsak čas, pa nobene skrbi, če imaš FLEX!

Kvaliteta odočla Teint Bell Rožno mleko je bilo nujno potrebno našim ženam. Teint bell Rožno mleko dobiti, kjer imajo kvaliteten kozmetiko.

Desetletja gospodinja ve že maršiktera, da najboljši blek daje

CISTILNI PRAŠEK VERA

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA Cetrtek, dne 12. julija: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

Petek, dne 13. julija: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Cetrtek, 12. julija ob 15.30: Mascagni: »Cavalleria rusticana«; Baranovič: »Sreče iz leta«. Sola TAM.

Zaključek sezone 1956-56. Umetnostna galerija. Retrospektivna grafična razstava Božidarja Jakca. Umetnik razstavlja iz svojega bogata opusa blizu 200 lesorezov, lito grafi, jedkanic, suhih igel, akvatint, med temi tudi nekaj ilustracij in ekslibrisov. Razstava je odprta do 15. julija dnevno od 10-18, ob nedeljah pa od 10-13.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

UDARNIK: Italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

Partizani: Ameriški film: »Izgubljeni sin«.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Boris Mušič, bolnica.

KINO »UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

»PLAVŽ«: 12. julija: amer. barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20. — 13. julija: ameriški barvni film: »Borba za zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

»METROPOL«: Madžarski barvni film: »Kviški glave«.

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 11. VIII. 1956

Srednja dnevna temperatura se je gibala v osrednji Sloveniji med 18 in 20° C, na Primorskem do 25° C. Maksimalna temperatura se je dvignila na Primorskem do 34° C, minimalna pa je dosegla 20° C. Rabe padavine so zabeležili skoraj povsod, razen v Koprskem okolišju, kjer padavin ni bilo. Največ padavin je padlo v okolici Celja (ca. 30 mm).

Napoved: Vinogradniki Goriških hrd, okolice Sempeira pri Gorici, Ajševce, Branika, Vrožbe, Volže Drage, Koprca, Izole, Portoroža, Skočjana pri Kopru, Ankarana, doline Rižane, Tribana, Šmarja nad Koprom, Strunjana ter v okolici Ajdovščine, pokropite svoje vinograde do 31. tega meseca.

OBVESTILO SADJARJEM

Sadjarji okolice Ljubljane, Kranja, Zabnice, Skofje Loke, Vrhnike, Grosuplja, Trebnjega na Dolenjskem in Novoga mesta, če hočete imeti v jeseni zdravo in dobro sadje, pokropite četritič sadno drevje proti škrlupu (fuzikladiju).

Za škropljenje sadnega drevja proti škrlupu uporabljajte 0,5% Dithan ali 1% bakreno apno ali 0,5% Cosan. Da zavaruje plodove pred »abolebnim« vijavičem, vedno prinesej čemu od teh sredstev 0,2% limonin olja ali 0,2% Gesarol 50, lahko pa primateste tudi 0,05-0,1% Fosferno 20 ali E-605-forste ali Paratium v isti koncentraciji (50-100 gramov na 100 litrov brozge). V kolikor za škropljenje proti jabolčnemu zavijaviču uporabljate Fosferno 20, E-605-forste ali Paratium, hodite previdni, ker so sredstva zelo strupena.

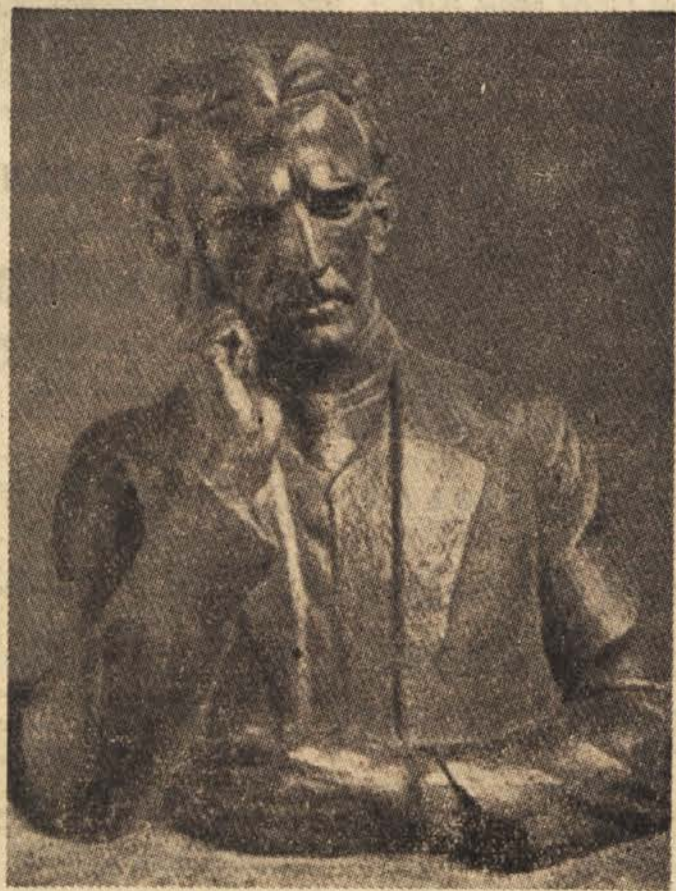
OBVESTILO HMEJLJARJEM

Hmeljarji, pozor! V času cvetenja škropite hmelj proti peronospori dvakrat:

1. ko začne cvetiti spodnje panoge, t. j. v tekočem todu;

2. ko začne cvetiti zgornje panoge, t. j. v teku prihodnj

Letos poteka...

Letos poteka sto let, kar se je rodil v skromni liški vasi Smiljan pri Gospiću eden največjih znanstvenikov našega časa — Nikola Tesla. Tega dneva ne proslavljamo le v naši državi, marveč v številnih deželah sveta, saj je Tesla s svojim znanstvenim delom in z iznajdbami zadovoljil celotno človeštvo. Čeprav Nikola Tesla v času svojega življenja ni bil tako znan kakor n. pr. Edison, so že tedaj mnogi znanstveniki znali pravilno oceniti njegova odkritja, za kar so mu dali priznanje.

Že leta 1917 je dejal znani ameriški znanstvenik Berend v Zdrženju ameriških elektroinženirjev o znanstvenem delu Nikole Tesle: »Dovolj bo, če rečem, da bi se koleca v industriji prenehala vrčeti, električna prevozna sredstva bi se zaustavila, naša mesta bi se zagnila v temo, valjarne in tovarne bi omrtvele, če bi izključili iz našega industrijskega sveta dosežke dela Nikole Tesle. Njegovo delo je tako daljnosežnega pomena, da je postalo temelj sleherne industrije. Če bi nenadoma izginilo Teslovo delo, bi zavladala tema in mi bi se vrnili v primitivnost.«

ŽIVLJENJE ZA SVETLO BODOČNOST

OB SPOMINU NA VELIKEGA ZNANSTVENIKA

Naša država in ves kulturni svet proslavlja stoletnico rojstva Nikole Tesle, ki ga upravičeno prištevamo med največje elektrotehniko vseh časov

Naša država in ves ostali kulturni svet proslavlja 100-letnico rojstva Nikole Tesle, ki ga moramo z vso pravico prištevati med največje elektrotehniko vseh časov.

MLADOST V LIKI

Oče poznejšega velikega elektrotehnikarja Milutina Tesle je bil pravoslavni duhovnik in zelo znan narodni delavec. Jeseni leta 1852 je bil premeščen v Smiljan, kjer se mu je štiri leta zatem rodil sin Nikola. Ze njegov oče je bil zelo živahen in nemiren duh, saj je vse življenje delal s peresom in z živo besedo, da bi se v Liki kar najbolj razvila narodna zavest in da bi ustvarili čim bolj ugodne pogoje za prosvetni in gospodarski napredek prebivalstva na tem področju.

Mladi Nikola je študiral realno gimnazijo v Rakovcu pri Karlovcu in se je že v tem času bolj in bolj navduševal za naravoslovne vede. Na graški univerzi je študiral tehniko, zatem pa je preselil v Prago, kjer je leta 1881 dokončal študije. Izpopolnjeval se je še v Budimpešti, Parizu in Strasbourgu, kmalu zatem pa je odpotoval v Severno Ameriko in tam ostal vse do smrti.

VEZI Z DOMOVINO

Čeprav je veliki znanstvenik živel daleč od domovine, je ostal

vse do svoje smrti pravi sin rojstne dežele. Vedno je z velikim zanimanjem spremljal vse, kar se je dogajalo v Jugoslaviji. Ko so prav pred njegovo smrtjo prišla prva poročila o boju jugoslovanskih narodov za osvoboditev in za

je proizvodnja električne energije naglo naraščala. Po zadnjih podatkih je preseгла svetovna proizvodnja električne energije že 900 milijard kilovatnih ur na leto.

Kakšni revolucionarni dogodki so pospešili konec prejšnjega stoletja proizvodnjo električne energije? Osnova celotne elektrotehniko je zakon o elektromagnetni indukciji, ki ga je odkril slavni angleški fizik Faraday leta 1831. Istega leta je bil dograjen prvi električni stroj — generator enosmernega toka. V tedanjih časih so bili strokovnjaki trdno prepričani, da ne bo mogoče ustvariti električnega motorja na izmenični tok.

SEDEM NOVIH ODKRITIJ NIKOLE TESLE

Pravcati revolucionarni dogodek v proizvodnji električne energije konec osemdesetih let minulega stoletja je pomenilo sedem

ZDA leta 1896. Od tega dne pa vse do danes je to praktični edini sistem proizvodnje, prenašanja in uporabe električne energije vseh psovodov po svetu. Ta sistem je omogočil uporabo vodne energije in premoaga v oddaljenih rudnikih ter pomeni temelj hitrega in nenehnega naraščanja proizvodnje električne energije na svetu.

ASINHRONI ELEKTRICNI MOTOR

Tesla je v celoti zavrgel sistem z enosmernim tokom. Konstruiral je električne generatorje na izmenični ali večfazni tok, ki je omogočil uporabo polifaznih transformatorjev, dvig napetosti v napeljavah, kar je pomenilo zelo racionalen prenos električne energije na velike razdalje. Mimo tega mu je uspelo s polifaznimi tokovi ustvariti vrtilno magnetno polje, kar mu je omogočilo konstruirati motor, ki dela s polifaznim izmeničnim tokom, sedaj ga poznajo po vsem svetu pod imenom asinhroni motor. Koncept tega novatorskega načrta je ostal vse do danes ena najčudovitejših stvari v celotni elektrotehniko.

ELEKTROMAGNETNI VALOVI

Drugo važno področje uporabe elektrotehniko, ki se je šele zdaj začela prav razvijati, je tehnika telekomunikacij visoke frekvence. Čeprav je nemški fizik Herz leta 1887 prvi povzročil elektromagnetne valove, so bili ti valovi zelo slabotni s komajda nekaj sto ciklusi v sekundi in so se razširjali le nekaj deset metrov daleč. Toda že leta 1891 je Tesla objavil iznajdbo svojih oscilatorjev, ki so omogočali proizvodnjo električnih tokov visoke napetosti in zelo visoke frekvence, oziroma elektromagnetnih valov, ki so se razširjali na zelo velike razdalje. V svojem predavanju na Franklinovem inštitutu

Izjavi velikih znanstvenikov

Vse to potrjujejo tudi številne izjave velikih znanstvenikov in tehnikov. O znamenitem predavanju Nikole Tesle na ameriškem inštitutu elektrotehniških inženirjev, 16. maja 1888, ki pomeni važno prelomnico v zgodovini moderne elektrotehniko, je dejal eden najbolj znanih konstruktorjev električnih strojev tega časa Berend: »Od Faradayevih eksperimentalnih raziskovanj na področju elektrotehniko še ni bila nikoli velika eksperimentalna resnica povedana tako preprosto in tako jasno, kakor je opis Teslinega odkritja proizvodnje in uporabe polifaznih izmeničnih tokov. Njegovo ime označuje razdobje v napredku znanosti o elektriki.«

Ob proslavi 80-letnice rojstva Nikole Tesle v Beogradu leta 1936 je eden največjih francoskih elektrotehnikov prof. Bondel rekel med drugim tudi to: »Kljub evoluciji, ki so ji s časom podložna sredstva za prenašanje energije polifaznih tokov in prenašanje tokov visoke frekvence, potomstvo ne bo nikoli pozabilo, da pripada ustvaritev teh dveh presenetljivih področij uporabne elektrotehniko brez ugovora Nikoli Tesli.«

boljše življenje, jih je Nikola Tesla z radostjo sprejel in pozdravil. Umrl je v noči od 6. do 7. januarja 1943. Leto prepričan, da bo drugi svetovni vojni nastal novi svet, ki si ga je on takole zamišljal:

»Novi svet mora biti svet, ki v njem ne bo izkoriščanja slabših po močnejših, kjer bo delo razuma, znanosti in spretnosti koristilo skupnosti za olajšanje in olepšanje življenja, ne pa posameznikom za pridobivanje bogastva.«

NESLUTEN RAZVOJ ELEKTROTEHNIKE

Od leta 1831, to je od iznajdbe prvega električnega generatorja, pa do leta 1896, torej 65 let, je v svetu postopoma naraščala proizvodnja električne energije in je dosegla v tistem času dve milijardi kilovatnih ur na leto, torej približno polovico električne energije, ki jo zdaj proizvaja samo Jugoslavija.

Od leta 1896 pa do danes, torej v času naslednjih 69 let, pa

Neki francoski inženir je izdelal električno uro, ki deluje tudi na baterijo. Impulze sprejema iz električne napeljave za izmenični tok. Baterija ji omogoča merjenje časa takrat, kadar zmanjka električnega toka v napeljavi in torej precizni mehanizem — ta ni neposredno priključen na elektriko po kakem stikalu ali podobni napravi — ne more loviti impulzov izmeničnega toka. Menda je baterija dovolj močna

prvikrat v večjem obsegu uporabljen na prvi hidroelektrični centrali na Niagari in pri prenosu energije do mesta Buffalo v

v Philadelphiji je Tesla (l. 1893) nazorno prikazal sistem brezžične telegrafije. Pri tem je prvi v zgodovini električnih telekomunikacij uporabil načelo resonančne pri oddajniku in sprejemniku ter anteno in zemljo.

PRVI RADIJSKI ODDAJNIK

Že leta 1894 je Nikola Tesla zgradil v svojem laboratoriju prvo majhno radijsko postajo, ki je prenašala brezžične signale do več kilometrov oddaljenega sprejemnika. Nekoliko kasneje (1896) je Tesla zgradil v bližini New Yorka že večjo radijsko postajo, ki je pošiljala signale nad 40 km daleč. Med tem je oddajne in sprejemne naprave tako izpopolnil, da mu je bilo mogoče zgraditi v Coloradu veliko radijsko postajo z 200 kW, iz nje pa je usmerjal radijske prenose do sprejemnikov, ki so bili oddaljeni okoli 1000 km.

Ko je tako odkril tehniko proizvodnje električnih tokov visoke frekvence, jih je začel z vso znanstveno vneto proučevati in je skorajda v istem času že predlagal njihovo najvažnejšo uporabo.

TUDI RADAR

Med možnostmi uporabe visokofrekvenčnih tokov je Nikola Tesla predvidel tudi takšne, ki jih ni bilo mogoče uresničiti pred iznajdbo elektronskih cev. Ena takšnih naprav je tudi radar, katerega osnovne principe delovanja je Nikola Tesla opisal že leta 1917.

Po vsem tem je jasno, da je Nikola Tesla z omenjenimi odkritji postavil temelje dvema glavnima področjema sodobne elektrotehniko, to je proizvodnji prenosov in uporabi električne energije v obliki polifaznih tokov in električnim telekomunikacijam s pomočjo visokofrekvenčnih tokov.

PODMORSKI KABEL

med Dračem in Šolto

Pred dnevi so med znanima otokoma Bračem in Šolto, ki ležita pred Splitom, položili podmorski kabel visoke napetosti v dolžini 1200 m, po katerem bodo dobivala naselja na otoku Šolti električno energijo iz dalmatinsko-bosanskega elektrosistema. To je že drugi električni podmorski kabel visoke napetosti, ki oskrbuje naše otoke z električno energijo. Prvi tak kabel so položili lani med Splitom in otokom Bračem v dolžini osem kilometrov, izdelala pa ga je zahodnonemška tvrdka »Siemens«.

Dokaj zapleteno in težavno iz-

delavo podmorskega prevodnika električne energije za otok Šolto pa je že prevzela domača tovarna kablov v Svetozarevu. Tako je to prvi podmorski kabel, ki ga izdelali v naši državi, in ga je zato v spomin na pomemben uspeh naše industrije tovarna iz Svetozareva brezplačno odstopila prebivalcem Šolte. Naslednje leto bo tovarna kablov v Svetozarevu izdelala podmorske kable tudi za otoka Hvar in Vis.

Električni kabel visoke napetosti so med Bračem in Šolto spuščali v morje ob lepem vremenu in mirnem morju, smer pa so že onaprej določili strokovnjaki Oceanografskega inštituta, ki so morsko dno med obema otokoma proučili z najsodobnejšimi instrumenti, med drugimi so uporabljali tudi nadzvočni globinomer.

Se letos bo dobil tudi tretji otok v Jadranskem morju električno energijo po poldrugi kilometru dolgem podmorskem kablu tvrdke »Siemens«. To bo otok

Zlarin v bližini Šibenika. Kabel so naročili že pred leti, letos pa so ga položili na morsko dno med Šibenikom in Zlarinom. Električnija dela na dalmatinskih otokih financirajo iz sredstev, ki jih je zagotovilo prebivalstvo s samoprisevom, iz posojil občinskih in okrajnih ljudskih odborov ter iz znatne pomoči naših izseljencev v prekomorskih državah.

Velik znanstvenik - velik človek

NEKAJ SPOMINOV NA ŽIVLJENJE IN DELO »ČUDEŽNEGA GENIJA«, KAKOR IMENUJEJO NIKOLA TESLO

»Nekatere ljudi lahko premerite po zakonih aritmetike, druge z geometrijo, posamezniki zahtevajo uporabo trigonometrije. Če pa bi želeli določiti globino in širino osebnosti Nikole Tesle, sem prepričan, da bi morali uporabiti četrto dimenzijo.« Te vrstice je napisal Kenneth Swoesey, ki je bil nad 19 let eden najtesnejših prijateljev Nikole Tesle. Čeprav bi bilo zelo zanimivo, vendar na tem mestu ni prostora, da bi se po-

sebej ukvarjali z življenjem tega nenavadnega pisatelja, ki je vse življenje posvetil popularizaciji tehničnih ved in odkritij, ki je natisnil pravcato grmado uspešnih esejov o najbolj zapletenih znanstvenih temah ter izdal več knjig o poljudni tehniki in napisal celo priročnik za kemijo. Vendar je treba omeniti, da je temu »nedokončane mu srednješolcu« čestital tudi Albert Einstein, ko je prebral neko njegovo knjigo.

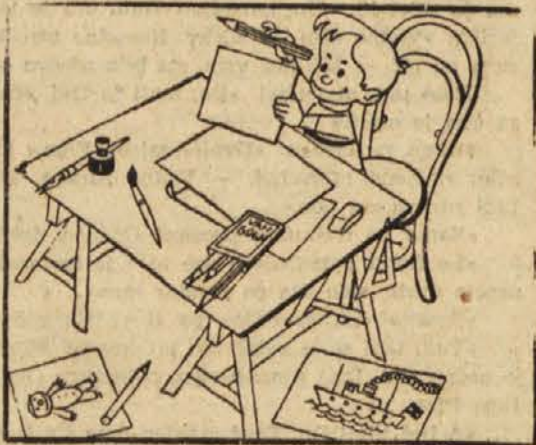
so se trdno povezali z močnimi denarniški skupinami in si prizadevali svoja teoretična dela takoj spremeniti v materialne vrednosti, ki jim bodo neposredno koristile. Tesla ni sodil v to družbo. Z vsem svojim bitjem je pripadal geniju, ki mu ga je dala narava. Zgoroval je v ognju neutrudnega ustvarjanja, v plamenu, ki v njem ni ugasnil vse dotlej, dokler mu ni prenehalo biti srce. Mnogokrat sem se lahko prepričal, da Tesla gleda na denar le kot na nujno zlo. Če ga je imel, in čeprav so bili to tudi milijoni, je takoj tudi zadnjo paro položil v laboratorij, kupoval je vse tisto, kar je potreboval za nadaljevanje raziskovanj. Vendar je bil zelo ljubosumen na svoj ponos. Mnogokrat sva skupaj odšla na kosilo ali večerjo v mesto, toda nikoli mi ni dopolnil plačati karkoli. Dogajalo pa se je tudi, da ni imel v žepu niti prebite pare. V takih primerih se je po navadi izgovoril, da mora nekoga obiskati in naj ga počakam. Šel si je izposoditi denar, to sem dobro vedel, vendar sem molčal, ker bi ga sicer užalil. Tesla je imel navado reči: »Denar? Kaj bom s tem? Z njim bi imel veselje le tedaj, če bi imel polno sobo tega papirja, da bi ga zatem metal skozi okno.«

Telefonski razgovor ob treh zjutraj

Kenneth Swoesey je z navdušenjem pisal, kako je Nikola Tesla delal. O tem pripoveduje naslednjo zgodbo: »Spominjam se, kakor da je bilo večeraj. Spal sem v svojem stanovanju kot ubit. Nenadoma me je ob treh ponoči zbudil telefonski zvonček. Skopzi spanec sem slišal Teslin glas: »Kenneth, kako si, kaj delaš? Poslušaj, prosim te, kaj ti misliš o...« To je bil eden številnih razgovorov, v katerem mi sploh ni uspelo sodelovati. Tesla je govoril zdaj živčno in odsekano, zdaj strastno in navdušeno. Nekaj je preračunaval in proučeval. Postavljal je razne nasprotujoče si teze, komentiral in, če se mu je

Jurčič

Je spet sedel za svojo risalno mizo in nam za soboto pripravlja veselo zgodbo

o gusarjih